Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 117 (17240) | 1986 оной майн 21, среда | Сэн 3 мүн.

...РЭНЭЙ ЗӨӨРИ — ...АМТЫН БАЯЛИГ

...Конституциин 11-дэхи статья соо «ГҮРЭНЭЙ ...ДАА БҮХЫ СОВЕТ АРАДАЙ НИИТЭ БАЯЛИГ, ...ЗӨӨРИИН ГОЛ ТҮХЭЛ ШЭНЖЭНЬ БОЛОНО» ...рэй байдаг. Үндэһэн Хуулияар тодорхойлогдоһон ...гаа баялигые арьбадхахын, наринаар сахин хам... ...өө совет хүнүүд бүхы хүсэеэ, мэргэжэл шадаба... ...лэн ажалладаг. Социалис зөөри аршалан хам... ...шадань улам арьбадхаха гээшэ КПСС-эй XXVII ...раалһан ороной социально-экономическа хүгжэл... ...халгатай нягта холбоотой хэрэг болоно. Ушар ...социалис зөөридэ гамтайгаар хандаха, тэрэниие ...түлөө тэмсэл мүнөөдэрэй шухалын шухала ...дай нэгэн мүн гээшэ.

...риин гол хэрэгсэлнүүд — промышленна, барилгын, ...лын предприятинуудай зөөри, транспортын, хол... ...оной зүйлнүүд, худалдаа наймаанай болон со... ...һуудалай гуламтанууд, городой гэр байрын ...барилжа бүгэдэ бултадаа гүрэнэй зөөри болоно. ...зөөри үрихэ ябадалтай тэмсэл хадаа совет за... ...үүшын үдэрһөө бүгэдэ арадай хэрэг болоһон юм. ...баялигта ажалшадай эзэн ёһоор, анхаралтайгаар ...адалые коммунизмын эхин гэжэ В. И. Ленин нэр...

...социалис зөөри саашадань улам арьбадхаха, ...алмаха, гүрэнэй зөөридэ эзэн бусаар хандаха, ...бэршэлхэ ябадалтай эрид шангаар тэмсэхэ зорил... ...эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо тодоор ...й. «МАНАЙ НИИТЫН БАЙГУУЛАЛТЫН ҮНДЭҺЭ ...БОЛОДОГ, СОЦИАЛИС ЗӨӨРИИН АСУУДАЛНУУД ...А ШАНАРТАЙ БОЛОЖО БАЙНА... УШАР ИИМЭ... ...ИАЛИС ЗӨӨРИДЭ БОДОТО ЭЗЭН ЁҺООР ХАН... ...БҮРИЛДҮҮЛЭН ХҮГЖӨӨХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮДЫЕ ...ГОО АБАХА ХЭРЭГТЭЙ, АРАДАЙ БАЯЛИГЫЕ ...ХЭРЭГЛЭХЭ, АРЬБАДХАХА ТАЛААР АЖАЛША... ...ЭЛ ЭРМЭЛЗЭЛЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ЁҺОТОЙБДИ», — ...С-эй XXVII съезд дээрэ нүхэр М. С. Горбачевой ...итическэ элидхэл соо заагдаһан байна.

...тын ёһоор хаража үзэхэдэ, ниитын баялиг хам... ...бадхаха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ манай рес... ...соо зарим тэды хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. ...лон хэлэбэл, республикымнай олон тоото про... ...предприяти, барилгын эмхинүүд, колхоз, сов... ...байгаа материальна мүнгэ зөөриеэ болон үй... ...нөөсэеэ алмаха, арьбалха талаар хэмжээнүү... ...а, тэдэнээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэһэнэй ...йн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилдэг болоо. ...ымнай түрүү предприятинууд, жэшээлхэдэ, Улаан... ...рин сэмбын комбинат, судна бүтээлгын, авиацион... ...ууд болон бусад предприятинууд, колхоз болон ...худалдаа наймаанай эмхинүүд гүрэнэй зөөри ...арьбадхаха асуудалнуудта үдэр бүриин анхарал ...а, ехэ ашаг олзо оруулдаг болонхой. Эдэ кол... ...гүрэнэй зөөридэ гамтайгаар хандана, тэрэниие ...гайлха ушарнууд усадхагдана. Гүрэнэй зөөридэ ...ор хандажа, бага гаргашатайгаар ехэ юумэ үйлэд... ...гаргаха зорилго урагшатайгаар бэелүүлэгдэнэ. ...коллективүүдэй гүрэнэй зөөри гамтайгаар гарга... ...ашаар олон миллион түхэригэй мүнгэн зөөри ал...

...хамта республикын зарим предприяти, барилгын ...колхоз болон совхозуудта материальна болон үй... ...нөөсэнүүдтэ, арадай баялигта хайша хэрэгээр хан... ...рнууд үшөөл олон дайралдана. Олохон предприяти, ...болон эмхи зургаануудта, колхоз, совхозуудта ...зөөри нарин нягтаар бүридхэгдэнэ, хадагалагданагүй, ...хулгайлагдана, оньһон техникэ ба үнэтэй түхеэрэлгэ... ...бороо доро хаягдаад, эбэрнэ, хэрэгсэлһээ гаргаг... ...мень хэлэбэл, энээн тушаа хэды олон хөөрэлдөөнүү... ...дэг, дээдын зургаануудай зүгһөө олон тоото шиид... ...дэй абтадаг байбашье, энэ ябадал гүйсэд усадхаг...

...ХЭНГҮЙ НИИТЫН БАЯЛИГҺАА АШАГ ОЛЗО АБАХА ...И БҮХЫ ҺЭДЭЛГЭНҮҮДЫЕ НАЙДАМТАЙГААР ДАЛ... ...ХАЛХАЛХА ХЭРЭГТЭЙ. УШАРЫНЬ ГЭХЭДЭ, МАНАЙ... ...ДОРОНЬ ДАЙРАЛДАҺАН ЮУМЭ ПРЕДПРИЯТИҺАА ...А ЯБАДАЛЫЕ ГЭМТЭ ХЭРЭГ ГЭЖЭ ТООЛОДОГ... ...АН ТУШААЛАА ӨӨРЫНГӨӨ АША ТУҺАДА ХЭРЭГ... ...ЭМШЭЭРХЭДЭГГҮЙ ХОМХОЙ ХОБДОГ, ШАН ТҮЛ... ...ХА ДУРАТАЙШУУЛ ҮШӨӨЛ БИИ ГЭЭШЭ. ЭДЭ ...ЗАЙСУУЛХЫН ТУЛА ХУУЛИИН, ОЛОНИИТЫН ...АЛГЫН БҮХЫ ХҮСЫЕ ХЭРЭГЛЭХЭ ШУХАЛА», — ...С-эй XXVII съезд дээрэ хэгдэһэн Политическэ элид... ...элэгдэнэ.

...лика соомнай социалис зөөри бүрин бүтэн байлгаха ...йнаар табигданхай гэхын аргагүй. Тодорхойлон хэлэ... ...ническэ мэргэжэлэй һуралсалай управленидэ, Бур... ...зда, һүнэй промышленностиин нэгэдэлдэ, «Бурятск... ...управленидэ, Худалдаа наймаанай болон ажаһууда... ...хэмжэ хангалгын министерствэнүүдтэ, зарим колхоз, ...дта социалис зөөридэ хайша хэрэгээр хандаха ушар... ...йралдана. Жэшээлхэдэ, Захааминай районой ажахы... ...1985 ондо, 1984 онтой сасуулбал, үхэр малай ба хони ...й гарзалалга 2 дахин дээшэлээ. Хяагтын районой Хяаг... ...ез байгша 1985—1986 онуудай үбэлжэлгын үедэ аяар ...той хурьга, 200 эхэ хонидые гарзалуулаа.

...ликын нэгэдэмэл музейдэ гүрэнэй зөөри ехээр үриг... ...байна. Аяар 20 гаран мянган түхэриг мүнгэн һүүлэй ...ули бусаар гаргашалагдаа. Заримашуулай социалис ...ямараар хандадаг байһаниие эдэ баримтанууд гэр... ...эруулна.

...озёрско коммунальна ажахын предприяти социалис ...ридхэлдэ абалгаяа муугаар табиһанай, тэрээндэ эзэн ...ндадаг, штадһаа үлүү хүнүүдые ажалда абажа, салин ...эдэг байһанайнгаа түлөө аяар 12 мянган түхэригэй ...идолдо ороо.

...ликын мэргэжэл олгодог училищинуудта финансова ...бдэхэ ушарнууд дайралдана. Үнгэрэгшэ, 1985 ондо ...олгодог 11 училищиин хүдэлмэри шалгагдаһан юм. ...10 училищидань хуули бусаар мүнгэн зөөри ехээр ...агдаа гэжэ элирүүлэгдээ. Техническэ мэргэжэл олго... ...лсалай управлениин хүтэлбэрилэгшэд энээниие усад... ...ула хэмжээнүүдые мүнөө болотор абаагүй байһаар.

...хоёр жэлэй туршада тэндэ 21,3 мянган түхэриг хуу... ...р гаргашалагдаа, штадһаа үлүү хүнүүдые хүдэлмэ... ...анай түлөө 20,2 мянган түхэриг мүнгэн салин хүлһэ... ...һоо үлүү ехээр гаргашалагдаа. Гэбэшье, зэмэтэй ху... ...оройдоол 268 түхэриг гүрэнэй жасада бусаагдаһан ...одорхойлон хэлэбэл, 13-дахи ГПТУ-да командировкодо ...түлөө 532 түхэриг үлүү мүнгэн гаргашалагдажа, 10-... ...ТУ-да 2 мянган түхэригэй үнэ сэнтэй эд бараан болон ...рэнэй зөөри үригдөө.

...Үдын Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод ...зөөридэ һалан муугаар, эзэн бусаар хандадаг дээ... ...85 ондо 2000 шахуу киловатт-час электрын элшэ хүсэ, ...серная кислота, 77 тонно нүүрһэ түсэбһөө үлүү ехээр ...һан байна. Иимэрхүү жэшээнүүд олон гэжэ тэмдэг... ...эртэй.

...алис зөөри — манай хамтын баялиг мүн. Ушар тиимэ... ...нэр гүрэнэй социалис зөөриие сахин хамгаалха, арь... ...талаар хаа хаанагүй бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые абаха ...бди.

...е, илангаяа КПСС-эй XXVII съездын түүхэтэ шиидхэ... ...дые бэелүүлэн, оронойнгоо экономическа болон со... ...хүгжэлтын түсэбүүдые урагшатайгаар бэелүүлхын тү... ...дэ арадай социалис мүрысөөнэй дэлгэржэ, оронойн... ...иально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын замда ...байһан үе сагта, ниитын зөөри аршалан хамгаалха, арь... ...гээшэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг болоно. Энээ... ...шан бүхэн хэзээдэшье, хаанашье мартаха ёһогүй.

КПСС-эй ОБКОМДО

КПСС-эй областной комитедэй секретариадай заседани дээрэ «1982—1985 онууд болон 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-тэ агаарай транспорт саашадань хүгжөөхэ ба ниидэлгын аюулгүйе дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй обкомой бюрогой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой хэр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Улаан-Үдын авиапредприяти болон энээндэ хабаатай организацинууд тус тогтоолые бэелүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абаһан байна гэжэ КПСС-эй обкомой секретариат тэмдэглэбэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Улаан-Үдын аэропортдо ехэ хүдэлмэри хэгдээ, авиапредприяти бүхыдөө һомологдоһон мүнгэ ашаглалгые дээшэлүүлээ.

Гэхэтэй хамта, авиапредприятиин хүтэлбэри, Зүүн-Сибириин гражданска авиациин управлени, республикын Министрнүүдэй Совет энэ тогтоолоор хараалагдаһан зорилгонуудые болзор соонь, гүйсэд дүүрэнээр дүүргэжэ шадаагүй.

Республика соо агаараар холбоо хүгжөөхэ генеральна схемэ зохёогдоогүй, Улаан-Үдын аэропортын болон нютагай аэропортнуудай материально-техническэ үндэһэ һуури, самолёдуудай парк мүнөө үеын эрилтэдэ дүүрэн харюусанагүй.

Сокол гэһэн посёлогые социально-соёлой талаар хүгжөөхэ асуудал һулаар шиидхэгдэнэ.

Зүүн Сибириин гражданска авиациин управленидэ (нүхэр Глушков) Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэй (нүхэр Даржаев), республикын Госплантай (нүхэр Убеев) болон Улаан-Үдын авиапредприятитай (нүхэр Абашеев) хамта республикын агаарай транспорт хүгжөөхэ генеральна схемэ зохёохые, 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэр авиапредприятиин материально-техническэ үндэһэ һуури хурдан түргэноор хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүдые хараалхые, тэдэниие КПСС-эй обкомой бюро дээрэ харахые КПСС-эй обкомой секретариат дурадхаба.

«Һурагшадай дунда хуулида харша ябадал гаргалгые һэргылхэ талаар республикын Гэгээрэлэй министерствын хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дунданууд тухай» тогтоол КПСС-эй обкомой секретариат зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр баталан абаба. Гэгээрэлэй министерство болон горрайононууд эдэ асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудай эрилтын ёһоор һурагшадай дунда хуулида харша ябадал гаргалгые һэргылхэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха талаар хэрэгтэй хүдэлмэри ябуулаагүй гэжэ тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Энээнһээ уламжалан, һурагшадай зүгһөө хуулида харша ябадал гаргаха ушарнууд үсөөрнэгүй. Энэ илангаяа Улаан-Үдэ хотодо, Сэлэнгын, Кабанскын, Хяагтын, Загарайн, Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Захааминай, Зэдын районуудта хэбаатай.

Гэгээрэлэй министерствын коллегидэ заалта хэжэ, министерствын хүтэлбэрилэгшэд Бардаханов, Пирогова, Ефимов гэгшэдтэ бии байгаа эдэ дутуу дундануудые усадхаха эрилтэ секретариат табиба. Гэгээрэлэй министерство, нютагуудтахи тэрэнэй органууд һургуулиин үхибүүдэй хуулида харша ябадал гаргалгые һэргылхэ талаар хүдэлмэридөө партийна, совет, комсомолой, профсоюзай болон ажахын эмхинүүдтэй, ажалша коллективүүдтэй холбоо барисаагаа улам бэхижүүлхэ ёһотой.

Партиин райкомууд болон тэдэнэй нэгэдэхи секретарьнарта, горрайгүйсэдкомууд болон тэдэнэй түрүүлэгшэнэртэ, арадай гэгээрэлэй эмхинүүд болон һургуулинуудай багшанарай коллективүүдтэ эрилтэ шангадхаха зорилго секретариат табиба. Мүн гүрэнэй болон ниитын эмхинүүдтэ, ажалша коллективүүдтэ ниитын, гэр бүлын хүмүүжүүлгэ шангадхаха, һурагшадай дунда хуулида харша ябадал гаргалгые һэргылхэ, тэдэнэй ажаһуудаг газарта һургуулиһаа гадуур ябуулагдаха хүдэлмэри, тэдэнэй сүлөө сагаа аша үрэтэйгээр үнгэргэхэ хэрэг һайжаруулха эрилтэ табигдаа.

Һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие, һурагшадай ажалай болон оюун сэдьхэл бодолой хүмүүжүүлгые һайжаруулха талаар һургуулинуудай шефүүд болохо предприяти, эмхинүүдэй харюусалга дээшэлүүлхэ шухала.

Хуулиин һаһа гүйсөөгүй һурагшадтай ябуулагдаха хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үндэһөөрнь һайжаруулха хэрэгтэ ВЛКСМ-эй обкомой, республикын профсоюзуудай соведэй, Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитедэй, ДОСААФ-ай обкомой болон республиканска спортын бүлгэмүүдэй анхарал хандуулагдаа.

«КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдһээ уламжалан гараһан зорилгонуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ партиин горкомууд болон райкомуудай пленумүүд дээрэ хэлэгдэһэн шүүмжэлхы ажаглалта болон дурадхалнууд тухай» тогтоол партиин обкомой секретариат баталан абаба.

Партийна хүдэлмэриин бэшэшье асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

БАРИЛГЫЕ ХУРДАДХАЛГА — БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

Партиин ЦК-гай Барилгын таһагые даагша **А. Г. Мельников** майн 19—20-до манай республикада ерэжэ, барилгын хэрэгүүдтэй танилсаба. Нүхэр А. Г. Мельниковтэй хамта СССР-эй Алас-Дурна зүгтэ болон Забайкалида барилгын талаар СССР-эй министр **А. А. Бабенко**, РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министр **С. С. Курдюков**, Главбамстройн начальник **Е. В. Басин**, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ **В. И. Артемьев** болон бусад нүхэд барилгын талмайнууд дээрэ, барилгын материалнуудые үйлэдбэрилдэг предприятинуудта ошожо, барилгашадай, ажалша коллективүүдэй хүдэлмэритэй танилсаһан байха юм.

Үсэгэлдэр партиин обкомдо зүблөөн боложо, республика дотор капитальна барилгые эрид хурдадхаха талаар гол шухала зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдээ. Барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгын үндэһэ һууриие улам бэхижүүлхэ, нютагай нөөсэ баялигууд болон арга боломжонуудые хүсэд дүүрэнээр ашаглаха, гэр байра бариха түсэбүүдые заатагүй бэелүүлхэ талаар бүхы хэмжээнүүдые абаха шухала гээд зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад мүн Селенгинск, Баргажанай-Адаг ошоһон, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха талаар абтаһан хэмжээнүүдтэй, үйлэдбэридэ уһа сэбэрлэлгын барилгануудтай танилсаба.

Нүхэр А. Г. Мельниковтэй болон бусад нүхэдтэй хамта партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков**, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов** республика соогуур ябалсаа.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА 86

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ — ҮНДЭР УРГАСАДА

ШАРГАЛ ТАРЯАН ДОЛГИЛХО...

Мухар-Шэбэр тосхониие тойроод, нюсэгэн добо, гүбээнүүдэй ташалангуудаар, хада уулануудай хоорондуур хабтайһан тариалангуудые харахадаа, ямаршьеб онсо анхаралтайгаар, дуратайгаар элдүүрилэгдэһэн, жэгдэ, эмхитэй байһанииень гансата обёорхоор һэн.

— Тиимэ байнгүй яахаб? Талха таряанһаа үнэтэй юумэн үгы ха юм, — гээд, «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ Мартемьян Александрович Спиридонов уулзахадаа хэлэбэ. — Мүнөө таряашан хүнэй ажалай жэлэй эгээл шухала хаһань ерээд байна. 1860 гаран гектар шэниисэ, 200-гаад гектар хартаабха, 290 гектар хара таряан таригдаа. Гадна нэгэ жэлэй ногоо баһал таряабди. 1537 гектар обёос тарижа эхилбэбди. Тарилгын 4—4 агрегадтай 2 бригада гурбадахи жэлээ хамтын подрядай аргаар ажаллана. Эршэмтэй технологи хэрэглэжэ, 1000 гаран гектарта тарилга хэбэбди. Ямар юумэ хээбта гэжэ гү? Нэн түрүүн, минеральна үтэгжүүлгэ оруулгатайгаар культиваци, бүхы тарилгаяа хэрээһэлүүлэн паар дээрэ хээбди. Үрэһэеэ һайнаар бэлдэжэ, тэдэмнай гансал «классна» гэһэн сэгнэлтэтэй байгаа. «Бурятская-37», «бурятская-79», «сэлэнгэ» сортын ерооһо гектарай 250 килограмм нормотойгоор тарибабди. Һүүлээрнь сахаригта катогуудые тариалан дээгүүрээ ябуулбабди.

2. «КЛИМЭЙ ТАРЯАЛАН»

— Бригадна подрядай һайн талануудые нэрлыт. Механизаторнуудтнай булгадаа энэ онол аргын ашатай талануудые һайнаар ойлгожо абаа гээшэ гү? — гээд Мартемьян Александровичһаа асуухадамнай, бодолгото болон һууд гэһэнээ, тоб гэмэ харюу үгэбэ.

— Энэ аргын тон гол һайн талань юун бэ гэхэдэ, таряашан бүхэн газарай эзэн болоно. Һүүлэй һүүлдэ абтаһан продукциин хэмжээгээр олзо оршоёо тоолохо болоходсо, бүхы хүдэлмэриингөө шанарта, энээнһээ уламжалан, жаяг журамдаа онсо анхарал хандуулха болоно ха юм. Ажалша коллективэй ниитын хүтэлбэрилхы орган, бригадын соведэй нүлөөнэй дээшэлхэдэ, бригадын гэшүүн бүхэнэй нүлөөн баһал элирнэ. Тэдэнэр харюусалгаяа һайнаар ойлгодог болохоһоо гадна, коллективтээ тон хэрэгтэй, тэрэнэй таһаршагүй хуби байһанаа мэдэрнэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын эрхим хүдэлмэриин ниитын эмхинүүдэй зүгһөө ябуулагдаа хадань ажалша зоной оюун бэлиг, дадал шадабари болон хэшээл оролдолгые дүүрэнээр хэрэглэхэ гэһэн партиин XXVII съездын шиидхэбэри бэелүүлхэдэмнай хамтын подрядай гурим туһалха байна. Таряан ажалда хүдэлжэ байдаг зомнай энэ онол аргые үнэн зүрхөөрөө ойлгожо абаа гэхэ байнаб. КТУ гээшые тодоруулхада гомдохо, дураа гугаха ушарнууд дайралдахаяа болёо агша. Мал ажалда нэгэ бага хүшэр байна. Эндэ нэбтэрүүлхэ талаар бодомжотой хүдэлмэри ябуулхабди. Хүлисэгты, удаан дуугаршаба хаб. Эндэ, дүтэ «Климэй тариалан» гэжэ газарта Иван Калистратович Екимовэй тракторно-таряан ажалай нэгэдэхи бригада ажаллажа байна. Тэндэ ошогты. Баяртай...

...Бэро хирпиисээр һая баригдаһан полевой станиие холоһоо обёорхоор байна. Дээрэнь улаан туг намилзана. Талын тооһо бурьюулан тэндэһээ гараһан үрэһэ шэрэдэг машина нюдэндэ гансата торсолдоно.

— Үдын хоол бариха багаар ерэхээ яагаабтоо, — гэжэ үргэноор энеэбхилэн, Иван Калистратович бидэнэрые угтаба. — Һая гаргаһан, һайн мяха үглөөгүүр асараа һэм.

Үндэр, тэгшэ бэетэй, хүниие үдхэн нидхэ дороһоо анхаралтайгаар шэртэһэн хилэн шара нюдэтэй энэ хүн полевой станайнгаа шэнэ байшангые омогорхон харуулба. «Намар ерээрэйт. Тиихэдэ одоол түбхиноод байхабди» — гэжэ тэрэ хэдэн дахин урина.

Таряалангай захада ерээд тогтоходомнай, «Климэй таряалан» дээрэ ажаллажа ябаһан хоёр агрегат бидэнэртэ дүтэлжэ ябаба. Үрэһэ шэрэдэг тугаарайнмай машина баһал ерэнхэй, тэдэниие хүлеэнэ.

1140 гектар шэниисэ, 800 гаран гектар обёос, 217 гектар силостэ орохо ургамал, 215 гектар зелёнко, 200 гектарай 70-ниинь эртын хартаабха тариха зорилготойгоор тус бригада ажаллана.

В. А. Филатов, А. П. Покацкий, Л. И. Гусляков, М. И. Екимов (бригадирай хүбүүн) болон бусад халаанайнгаа даабариие 110—120 гаран процент ходо дүүргэжэ, Ф. И. Фёдоровой, В. С. Сапожниковой, А. Р. Рыжаковой, Т. Е. Ревенский гэгшэдэй жолоодожо ябаһан тарилгын агрегадуудай амжалтын эхи табина. И. М. Хохлов, М. И. Фёдоров, В. П. Поломошнов, Н. Д. Васильев, В. Ф. Гусляков, М. М. Фёдоров болон бусад сеялкэдэ һуужа, тарилгын эхинһээ хойшо багаханшье шииг ороогүй тариалангай тооһо ялалаханаар залгибашье, урма зоригоо хуурангүй габшагайгаар ажаллана.

Бригадын тарилгын агрегадуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Фёдоров Фёдор Ирасовичай агрегат эрхимлэнэ. Жэшээлхэдэ, тарилгын эхинһээ хойшо даабарияа 124-һөө бага бэшэ процент дүүргэжэ, халаан соо дунда зэргээр 62,4 гектар газарта тарилга хэнэ ха юм. Фёдор Ирасович 1973 онһоо хойшо механизатораар хүдэлнэ. Хоёрдохи жэлээ дүү хүбүүн Михаилтаяа хамта нэгэ агрегадта хабарай тарилгада хүдэлхэдөө, нёдондо колхоз соогоо түрүүлээ, мүнөөшье тэрэл шэглэлээ баринхай ажаллана.

Агрегадууд нэгэ бага тогтохо баатай болобо. Владимир Иванович Братеньков машинаяа сеялкэнүүдтэ ээлжэлүүлэн дүтэлүүлжэ, алтан шаргал «сэлэнгэ» сортын шэниисын үрэһэ хэнэ. 338 гектар газарта энэ шэниисэ түрүүшынхиеэ тарижа, саашадаа талмайень үргэдхэхэ хараатай байһан тухайгаа Мартемьян Александровоич Спиридоновой хэлэһые мүнөө эндэ һанабаб.

— Хүбүүднай булта һайнаар ажаллана даа. Ехэл урматай ябагшаб. Нёдондо даалгагдаһан бүхы газарһаа дунда зэргээр 20 центнер ерооһо сохижо абаа һэмди. Мүнөө жэлдэ бага бэшые абаха хараатайбди — гээд, үдхэн тооһон соо харагдахаяа болижо ябаһан агрегадуудые харасаараа үдэшэн түрүү бригадые даагша хэлэнэ.

Иван Калистратович Екимов 36 жэл соо механизатораар, 11 жэлыень бригадираар ажаллана. «Буряадай АССР-эй габьяата механизатор» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Дүй дүршэл, дадал шадабари гэшээр баян лэ хүн гээшэл даа.

— Эрхим механизаторнуудай дүй дүршэл манай дундаршагүй баялиг гээд һанагшаб. Ажалай Улаан Тугай ордента Иван Алексеевич Братеньков, Ажалай Алдар Солын гурбадахи шатын ордента Михаил Игнатьевич Екимов болон бусад манай коллективэй гол, үндэһэниинь болодог, — гэжэ хахасаха дээрээ Иван Калистратович онсолон тэмдэглээ һэн.

Агрегадуудай таряалангай тэг дунда ошоод ябахадань, бидэнэр Мухар-Шэбэр тосхон тээшэ гүйлгэлдэбэбди. Тиихэдэ хэзээб даа үни Клим гэжэ нэрэтэй таряашанай анхан хахалһан таряалан шаргал таряагаар долгисоһон, зониие хооллуулһан зандаа ха юм гэжэ һанабабди...

Ц. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Мүрысоондэ түрүүлһэн Ф. И. Федоров. 2. Бригадир И. К. Екимов, Г. И. Ревенский, Ф. И. Фёдоров, М. И. Фёдоров. 3. Үрэһэн хэгдэнэ.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото-зурагууд.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРНО

Һая болотор хүйтэн, һалхитай байжа, Баргажанай совхозой таряашад хабарайнгаа тарилгын хүдэлмэриие урдынхиһаа хожомдожо захалһаншье һаа, бүтээсэтэйгээр ажаллана. Эндэ ерооһото ургамалнуудые тариха хүдэлмэри хоёр халаанда ябуулагдана. Хабарайнгаа тарилгын хаһые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаһан В. Вылковэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд 483 гектарта шэниисэ тариха түсэбтэй юм. Тэрэнэйнгээ 310 гектарта эршэмтэй технологи нэбтэрүүлхээр харааланхай. Мүнөө таряашад шэниисэеэ тарихадаа үрэһэнтэйгөө хамта минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэнь булажа оруулна. Һүүлэй дүнгөөр эндэ 300 гаран гектарай поли иимэ аргаар таригдаа.

Баян ургаса ургуулхын түлөө дэлгэрһэн ажалай тэмсэлдэ Г. А. Зверьковой даадаг агрегадай коллектив шалгарна.

Т. БАДМАЕВА.

ЭРШЭДЭЭ ОРОО

Сагай уларилай хүйтэн байһан дээрэһээ Уланхаанай совхозой таряашад харюусалгатай хаһаяа һаяхан эхилбэ. Үнгэрһэн дүрбэн үдэрэй хугасаа соо бүхыдөө 370 гектарта ерооһото ургамалнууд таригдаа.

Энэ харюусалгатай хүдэлмэриие Хүлэй тракторна бригадын механизаторнууд эхилһэн байна. Цыренжап Мунгуновай, Аюша Баторовай даадаг агрегадууд түрүүшын үдэрһөө үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэнэ.

Уланхаанай таряашад хабарай тарилгын хүдэлмэриие энэ һарын 25-да дүүргэхээр зорижонхой, эршэ түгэсөөр хүдэлжэ ябана.

Манай корр.
Хурамхаанай район.

СССР-тэ ЕРЭБЭ

...правительствын ...Фелипе Гонсалес ...Совет правитель... ...лаар хани ёһоной ...эрэгээр майн 19-дэ ...рэбэ. ...ЦК-гай Политбю... ...шүүн, СССР-эй Ми... ...й Соведэй Түрүү... ...И. Рыжков һамган... ...СС-эй ЦК-гай Полит... ...гэшүүн, СССР-эй га... ...хэрэгүүдэй министр ...Шеварднадзе болон ...сай тушаалтад аэро... ...эрэ Испаниин прави... ...толгойлогшые, тэ... рэнэй һамгые угтаһан байгаа.

* * *

Энэл үдэртөө Н. И. Рыжков Ф. Гонсалестай уулзажа хөөрэлдэбэ. Советскэ Союзай болон Испаниин хоорондохи бүтэмжэтэй һайн харилсаан хоёр ороной арадуудай үндэһэн аша туһада харюусахаһаа гадна, уласхоорондын эб найрамдал болон харилсаа холбоое бэхижүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ юм гэжэ этигэн найдажа байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

* * *

Ф. Гонсалес болон тэрэнэй һамганай Хүндэлэлдэ СССР-эй правительствын үмэнэһөө энэ үдэр Кремль соо сайлалга эмхидхэгдэбэ.

Совет талаһаа — Н. И. Рыжков һамгантаяа, Г. А. Алиев, Э. А. Шеварднадзе, П. Н. Демичев, Н. В. Талызин, А. Н. Яковлев болон бусад тусхай тушаалтад байлсаа.

Хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн сайлалга дээрэ Н. И. Рыжков, Ф. Гонсалес үгэ хэлэбэ. Тэдэнэй хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, альга ташалгаар угтагдаа. (ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

СЪЕЗДЫН ХАРАА ШЭГЛЭЛЭЭР

ШЭНЭДХЭН ХУБИЛАЛГЫН ЗАМААР

КПСС-эй XXVII съезд партийна организацинуудай урда айхабтар ехэ харюусалгатай зорилгонуудые табиба. «Мүнөөнэй шата — общественэ шакарайнь талаһаа шэнэдхэлгын шата — партиһаа болон тэрэнэй организаци бүхэнһөө шэнэ хүсэ гаргаха, өөрынгөө ажал ябуулгые сэгнэхэдэ, залан шууд байха, хэрэг бүтээмжэтэй, бэеэ үгэнги, шударгы байха эрилтэ табина» — гээд нүхэр М. С. Горбачев КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл хэхэдээ хэлээ. Эдэл эрилтэнүүдые бэелүүлжэ, шэнээр хүдэлхэ, партийна организацинуудай харюусалга болон үүргые дээшэлүүлхэ, коммунистын нэрэ хүндые бүри дээрэ үргэхэ гээшэ парторганизаци бүхэнэй гол зорилго болоно. Бидэ партийна хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгаха, шэнэ, аша үрэ ехэтэй онол аргануудые бэдэрхэ ёһотойбди. Энэ хүдэлмэриие удааруулжа огто болохогүй, энэ сагтаа, мүнөөдэрһөө бэелүүлжэ эхилхэ хэрэгтэй гээд партимнай заана.

Мүнөө манай совхозой партийна организаци, ажалша коллектив бүхэн КПСС-эй XXVII съездын баталһан документнүүдые нарин нягтаар, гүнзэгөөр шудалжа байна. Съездын материалнуудые хүн зондо тайлбарилха, ойлгуулха хэрэгтэ эгээн һайн бэлэдхэлтэй политинформаторнууд, агитаторнууд болон лекторнууд хабаадуулагдана. Эдэнэй хүдэлмэриие партком ударидажа, малшадай холын байрануудаар ябаха тусхай график табигдаад, бэелүүлэгдэжэ байна. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, ажахын мэргэжэлтэд даалгагдаһан газартаа ошожо, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Съездын материалнуудай гүнзэгы удхые, табигдаһан айхабтар ехэ хараа зорилгонуудые, партиин ЦК-гай Политическэ элидхэлэй, КПСС-эй Программын болон Уставай теоретическэ заабаринуудые ойлгосотойгоор, тоб гэмэ һонороор, ажалша коллектив бүхэнэй шиидхэжэ байгаа хэрэгүүдтэй нягта холбоотойгоор тайлбарилха, ойлгуулха эрилтэ тэдэнэй урда табиһан байнабди.

Съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, тэдэнние гүнзэгыгөөр шудалаад байхадаа, хуушанайнгаа зангаар мүнөө хүдэлжэ огто болохогүй гэжэ хүн бүхэн мэдэрнэ. Тиимэһээл шэнээр хүдэлхэ, шэнэ амжалтануудые түйлаха арга боломжонуудаа бэдэрхэ, даажа абаһан хэрэгтээ бүри харюусалгатайгаар хандаха, өөрыгөө, өөрынгөө ажабайдалые мүнөө сагта табигдаһан эрилтэнүүдэй ёһоор хаража үзэхэ гээшэ шухалын шухала болоо бшуу.

Эндэ партиин гэшүүдэй үүргэ тон ехэ. Коммунистнуудай арюун сэбэр, үнэн сэхэ байха тухай КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл соо ехэ һайнаар хэлэгдээ. «Ажалда, үдэр бүриингөө ажабайдалда — хаа хаанагүй бидэнэр, коммунистнуудые, жэшээ болгон хаража байдаг. «Зүб. Энэ ёһотойл коммунист!» — гэжэ ажалша хүнэй хэлэхээр ажаһууха, хүдэлхэ хэрэгтэй» — гээд нүхэр М. С. Горбачев КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл хэхэдээ хэлэһэн байна. Үнэхөөрөөл, иимээр ажаһууха, хүдэлхэ гээшэ коммунист бүхэнэй нангин уялга болоно.

Ажал хэрэгтээ бүхы һанал бодолоо, хүсэ шадалаа үгэжэ хүдэлдэг коммунистнууд манайшье совхоздо бии. Жэшээнь, областной партконференциин делегат байһан Ж. Д. Сандакова Амгалантын һү һаалиин фермые даагшаар ажалладаг юм. Һая болотор тус фермын коллектив урагшагүйдэдэг байгаа. Харин һүүлэй жэлнүүдтэ хүдэлмэриеэ эрид һайжаруулжа, районой түрүү фермэнүүдэй нэгэн болонхой. Эндэ фермые даагша, партгрупорг Ж. Д. Сандаковагай хүбита тон ехэ. Эбтэй эетэй коллектив бии болгожо, ажалыень һайнаар эмхидхэжэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй ашаар тэрэ фермын ажалшан бүхэниие үндэр бүтээсэтэй ажалда элсүүлжэ шадаа бшуу. Үнгэрһэн жэлдэ тус коллектив жэлэй туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2432 килограмм һү һаажа, социалис уялгануудаа горитойгоор үлүүлһэн байна. Иимэ дүн түйлаһан һү һаалиин фермэ район соо үсөөн юм. Иимэ амжалтын эхин гэхэдэ, бригадна подряд гээд фермые даагша богонихоноор хэлэдэг. Тэрэнэйл хүсэл оролдолгоор эндэ хоёр жэлэй урда энэ шэнэ гурим нэбтэрүүлэгдэһэн байгаа. Тэрэниие ойлгожо, зүбөөр хэрэглээд байхада, хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлжэ, үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэдэг, һаалишан бүхэн ехэ һүнэй түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдодог болоо ха юм. Тиихэдэ тэрэ партийна бүлэгэй хүдэлмэри эдэбхижүүлээ. Коммунист бүхэн партийна даабаритай. Тэрэнэй хэр бэелүүлэгдэжэ байһые партгрупорг өөрөө сагүргэлжэ шалгажа байдаг. Жэшээлхэдэ, түгалшан Дулма-Жамсо Шойдонова һүнэй шанар шалгаха даабаритай юм. Тэрэнэй энэ уялгаа һайнаар дүүргэдэгһээ нёдондо нэгэшье центнер муу шанартай һүн тушаагдаагүй. Иимэрхүүгээр, ажалдаа ёһотойл һайнаар хандажа, үшөө ехэ үрэ дүнгүүдые түйлахые сагүргэлжэ бодожо ябадаг коммунистнууд олон лэб даа.

Манай совхозой партийна организаци цеховэ дүрбэн организациһаа, партийна дүрбэн бүлэгһөө бүридэнэ. Бүхыдөө ерэ гаран коммунист тоологдоно. Эдэнэймнай дийлэнхи олонхинь үйлэдбэриин гол участогууд дээрэ хүдэлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье хонишод, һаалишадай дунда коммунистнууд үсөөн байна. Партком энэ асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг. Һүүлэй үедэ малшадай дундаһаа яһала олон хүнүүд партида абтаа. Гэбэшье эдэ һалбаринууднай партийна нүлөөгөөр багаар хангагданхай гэжэ тоолонобди. Энэ талаар хэмжээнүүд абтажа байнхай. Энэ жэлэй эхилһээр хоёр хүниие партида абаабди. Зарим партийна организацинууд партиин зэргэнүүдэй ургалтые үлүүсэ түргэдхэжэ, шанартань анхарнагүй, гэшүүндэ абтагшадта шанга эрилтэ табигданагүй гээд КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл соо шүүмжэлэгдээ. Энэ зүб. Бидэ партида абтаха хүн бүхэниие уридшалан харадаг, коммунист байжа шадахаар гү гэжэ зүбшэн хэлсэдэг заншалтайбди.

Өөрынгөө ажалаар, әбэри зангаараа, ажабайдалаараа бэеэ һайн талаһаа харуулһан зониие партида абанабди.

Һаяхан түбэй фермын һаалишан С. А. Ахмеговае партиин гэшүүндэ абаабди. Энээнэй урда тэрэ цеховэ партийна суглаан дээрэ тоосоһон байна. Эндэхи коммунистнууд залуу һаалишан кандидатска стажаа һайнаар гараа гээд нэгэн дуугаар тэмдэглээ һэн. Тэрэ арбан найман үнеэдые даажа абаад, гараараа һаадаг юм. Энэмнай нилээд хүндэ ажал ха юм даа. Гэбэшье залуу басаган тунхарингүй хүдэлжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлана. Тиихэдэ тэрэ отделениингээ комсомолой организациин секретарь юм. Хэды сүлөөгүйшье һаа, саг олоод лэ залуушуултаяа хөөрэлдэжэ, суглаагаа саг болзор соонь үнгэргэжэ байдаг. Тэрэнэй ударидалга доро комсомолшууд болон залуушуул һайндэр бүхэндэ концерт наада бэлдэжэ, нютагайнгаа зониие баясуулдаг юм. Партийна суглаанууд дээрэшье үгэ хэлэжэ, фермынгээ хүдэлмэри оньһожоруулха, ажалай эрхэ байдалые һайжаруулха тухай шанга асуудалнуудые табинхай. Юрэдөөл, коммунистын нэрэ хүндые дээрэ үргэн ябаха, мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ хүрэмэ басаган гээд хэлэхэ байнаб.

Манай ажахын гол һалбари гэхэдэ, хонин ажал болоно. Энээниие саашадань хүгжөөхэ, аша үрэ ехэтэй һалбари болгохо гээшэ баһал манай коммунистнуудай зорилго болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ хонишоднай бирагүйшэгөөр ажаллажа гараа. Хонидой түл муугаар абтана, гарзада олоор ороно. Иимэ байдалтай эбсэжэ болохогүй. Үнгэрһэн жэлдэ хонишодоор ажаллахаар табан коммунистые эльгээһэн байнабди. Коммунист Дулмажап Доржиевна Очирова эгээн муу, һубай хонидой отара нүхэртэеэ хамта даажа абаа юм. Энэ жэлэй үбэлжэлгые тэдэнэр яһала һайнаар үнгэргэбэ. Саашадаашье бидэ хүндэ хүшэр байдалай тогтоһон газарта коммунистнуудые эльгээжэ хүдэлгэхэ заншалаа үргэлжэлүүлхэбди. Хонишодой харюусалгатай хаһа — түл абалга тухай хэлэхэ болоо һаа, энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо олон хурьгад абтаа. Гэбэшье энээнэй дүнгүүд тухай магтан хэлэхэнь үшөөл эртэ.

Коммунистнуудай үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна суглаанууд дээрэ, парткомой заседани дээрэ тэдэнэй тоосоо саг үргэлжэ шагнаха тухай съезд дээрэ үргэнөөр хэлэгдээ. Энэ онол арга бидэ хүдэлмэридөө саашадаа хэрэглэхэ, нарижуулан һайжаруулха байнабди. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, отделенинүүдые эрхилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд хододоо тоосодог. Жэшээнь, парткомой заседани дээрэ совхозой ахамад зоотехник Л. Б. Димитрова «1986 оной түрүүшын кварталда мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдалга хангаха талаар абтаһан хэмжээнүүдэй хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай» тоосоо һэн. Тиихэдэ энэ асуудалаар өөрынгөө хэһэн хэрэгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Гүрэндэ һү, мяха худалдаха байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэгдээ.

Партийна организаци бүхэн апрелиин Пленумэй хараа шугам бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ, хододоо шэнэ юумэ бэдэрхэ, өөрынгөө ажал ябуулгын түхэл шэнжэ, онол аргануудые шэнэдхэхые оролдохо гээшэ партийна хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгалгын гол удхань болоно гээд партимнай заана. Энээниие бэелүүлхэ гээшэ манай партийна организациин, бүхы коммунистнуудай гол зорилго болоно. Энээниие бүгэдын эша оролдолгоор бэелүүлхэбди.

Б. ЦЫДЫПОВ,
Хориин районой «Георгиевский» совхозой парткомой секретарь.

ГҮЙСЭД ТАЙЛБАРИЛАН ОЙЛГУУЛНА

Мүнөө совет хүн бүхэн КПСС-эй XXVII съезд дээрэ хэлэгдэһэн һанал бодолтой өөрынгөө хэрэг болон түсэбүүдые жэшэжэ үзэнэ. Түүхэтэ съездын шиидхэбэринүүдые, нүхэд М. С. Горбачев болон Н. И. Рыжковой хэһэн элидхэлнүүд доторхи гүн удхатай захяа заабаринууд, тобшололнуудые тодо һонороор тайлбарилха, ажалша хүн бүхэндэ һайнаар ойлгуулхын, энээнэй ашаар партиин табиһан ехэ хараа түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ олониитые элсүүлхэ гээшэ мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго мүн.

...Сэлэнгын районой Юрөөгэй сомоной Ташарай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд үглөөгүүр эртэхэн ажалдаа ерээд байба. Тэдэ ном, газетэ, журналнуудые багсалжа бэлдэнхэй.

— Малшадтаа абаашахамнай, — гэжэ библиотекые даагша Екатерина Будацыреновна Доржиева ойлгуулба. — Колхозой правленидэ заатагүй орохо, һаалишад болон хонишодой байгша оной үнгэрһэн үеын хүдэлмэриин дүнгүүдтэй танилсуулжа, «Сахилгаан» хуудаһа гаргахаяа байнабди.

Библиотекарьнуудэй, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай үдэр түхашаралтай, сүлөөгүй гээшэ хаш. Мүнөөдэр тэдэ малшадтай, үглөөдэр — Талын-Булагай хээрын станда механизаторнуудтай уулзаха. Эдэ уулзалгануудта һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй, мүн уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадта концертынгээ репертуар шэлэхэдэнь туһалха уялгатай.

Эндэхи библиотекын хүдэлмэрилэгшэд Екатерина Доржиева, Дарима Лубсанова библиотекынгээ хүн зоной ухаан бодолой болбосоролой түб, хүдөөдэ нийтэ-соёлой хүдэлмэриин талаар партийна организациин түшэглэхы пункт байхынь түлөө оролдоно.

Библиотекарьнууд шухала номууд, съездын материалнууд тухай уншагшадта мэдээсэхэ талаар ехэ анхарал хандуулдаг. Тэдэ шэнэ номуудай выставкэнүүдые эмхидхэдэг, газетэ, журналнуудһаа шухала хэрэгтэй материалнуудые хайшалжа абадаг, тэдэнээ удха удхаарнь илгадаг, дурадхагдаха һонин номуудые шэлэдэг, уншалгын түсэб табидаг байна.

Ном һударай эээд уншагшадаа һонирхуулхые оролдодог, тэдэнэй хүсэл зорилгые мэдэжэ, нютагаархидайнгаа ном уншалгые шадамараар эмхидхэдэг.

Мүнөө Юрөө нютагай библиотекэдэ мянга гаран уншагшад тоологдоно. Эндэ арбан мянга шахуу номууд бии юм. Эдэбхитэй уншагшад — малшад Долгор Дашиева, Батор Дашиев, Надежда Чагдурова, Александр Жамьянов, механизатор Геннадий Цыбиков, пенсионернүүд Цыбик Дансарунова, Цыбикжап Бальдиров болон бусад библиотекарьнуудэй эдэбхитэй туһалагшадай тоодо оролсоно.

Мүнөө Ташарай библиотекын эбтэй эетэй коллектив КПСС-эй съездын шиидхэбэринүүдые дэлгэрүүлхэ, тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ бүхы хүдэлмэреэ зорюулна. «Партиин түсэбүүд — арадай түсэбүүд» гэһэн уряа доро бүхы нийтэ-политическэ, соёлой хэмжээ ябуулгануудта зайлашагүй хабаадана.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна комитет агитаторнууд, лекторнууд, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгата уялгаяа дүүргэхэдэнь тэдэндэ туһална. Агитаторнуудай ажалша коллективүүд дотор гансашье саг үргэлжэ хөөрэлдөө үнгэргэхые партком эрилтэ табина бэшэ, мүн хэрэгтэй материалнуудаар тэдэниие таһалдуулангүй хангаха тухай анхаралаа хандуулдаг гээшэ. Семинар, зүблөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Колхозой мэргэжэлтэд, агитаторнууд, лекторнууд, ехэ хонидой отарануудай ахалагша хонишодой хабаадаһан нэгэ иимэ зүблөөн дээрэ аша туһатай хөөрэлдөөн болоо. Жэшээлхэдэ, колхозой парткомой секретарь В. В. Шахартуев КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Тиихэдээ эдэ шиидхэбэринүүдэй ёһоор шанга эрилтэ табигдаха, түйлалтанууд, дутуу дунданууд тушаагаа партийна ёһоор сэгнэлтэ хэхэ, ерээдүйн ажал хүдэлмэриин тодорхой түсэб зохёолгодо эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандаха тушаа тэмдэглээ. Колхозой түрүүлэгшэ Г. Прокосов хамтын ажалда бии байгаа дутуу дунданууд, ээлжээтэ зорилгонууд тухай нюуса далдагүй, сэхэ хэлэбэ. Мүн тиихэдэ агитаторнууд, Юрөөгэй колхозой арадай хиналтын бүлгэмэй түрүүлэгшэ Ц. С. Лубсандоржиев, Юрөөгэй сомоной гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. Табхарова гэгшэд үгэ хэлээ. Арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүдэй, сомоной Советэй депутадуудай үнгэргэһэн шалгалтануудай дүнгүүд тухай тэдэ тодо һонороор элидхэбэ.

Үйлэдбэриин харюусалгата участогуудые агитаторнуудта даалгажа үгэлгэ агитколлективэй хүдэлмэридэ урагшатайгаар нүлөөлнэ. Жэшээлхэдэ, коммунист Б. Ч. Цыренов Талын-Булагай тракторно-таряан ажалай бригадада арба гаран жэлдэ агитатораар хүдэлнэ.

Агитаторнууд КПСС-эй съездын материалнуудые һайнаар шудалжа, хэдэн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ колхозойнгоо, ажалшан бүхэнэй зорилгонууд, түсэбүүд болон уялганууд тухай тодорхойгоор хэлсэһэн байна.

Партиин XXVII съездын дүүрэһэнэй һүүлээр Юрөөгэй колхоздо агитбригада шэнээр эмхидхэгдэһэн юм. Комсомолой комитедэй секретарь Баярма Батуева, библиотекарьнууд Екатерина Доржиева, Дарима Лубсанова, соёлой байшангые даагша Сергей Цыдыпов, ... үүдэй хүгжэмэй һургуулиин багша Роза Бадмаева, хореограф Баярма Ухинова, медицинын хүдэлмэрилэгшэд Мэдэгма Ба..., Валентина Будажап..., КБО-гой хүдэлмэрилэгшэ Екатерина Гомбожапова, ...токлубые даагша Тама... Попова, сельсоведэй ту... лэгшэ Сэсэгма Табха... багша Долорес Афанась... гэгшэд агитбригадын ... дэлдэ оролсоно. Тэдэ ... тусхай автоклуб үгтэ... Агитбригада һара бүриин ... банда, гурбадахи четверг... 25-да малшад, механиза... нуудта хүрэжэ амжана. ... һарада Талын-Булагай... бартын. Дээдэ Юрөө... Үдэнгын хонишодто ... үрдинхэй. Агитбригадын ... шүүд КПСС-эй съезд ... шиидхэгдэһэн асуудал... даар һонирхолтой хөө... дөөнүүдые үнгэргэһэн, ... шагшадтаа номуудыень ... гэжэ үгэһэн байна. ... нүхэд улаан булангуу... шэмэглэнэ, шухала хэр... эд бараа худалдаха, ... цинын, хүн зоной ажа... далай хэрэглэмжэнүү... хангалгын асуудалну... шиидхэнэ. Ажалшадые ... гаха талаар дутуу дунд... дай ушарбал, тэдэниие ... гэнөөр усадхахые оролдо...

Мүнөө үедэ Юрөөгэй ... хозой малшадта, хабар... гаа ажалда гараһан мех... заторнууд болон ... дуудта съездын матер... нуудые ойлгуулха хүдэ... ри саг үргэлжэ ябуул... на. Агитаторнууд болон ... торнууд партийна съе... шиидхэбэринүүдые ко... нигуудай урда табига... зорилгонуудтай нягтаар ... бол, ажалшан бүхэндэ ... сэд ойлгуулхые оролдо...

Р. БАЛДАНО...

Манай фотокорреспондент Жаргал Халбазыковай буулгаһан зураг дээрэ «Гусиноозерская» шахтын проходчигууд: (зүүн гарһаа) бригадир В. Я. Тимофеев, А. В. Зеленецкий, В. А. Барановский гэгшэдые харанат. Эдэ түрүү хүдэлмэришэд мүнөө геологическа орёо эрхэ байдалда газар малтана. Тиигэбэшье үнгэрэгшэ һарын туршада тэдэнэр түсэбэй ёһоор 110 метр газар малтаха байһан һаа, үнэн дээрээ 140 метртэ хүргэһэн байха юм. Тиигэжэ байгша оной дүрбэн һарын түсэбтэ даабариие 111 процент дүүргэжэ гараа.

Бригадир В. Я. Тимофеев эндэ үнинэй ажаллана. Тэрэ шахтын түмэр харгын хүдэлмэришэноор ажалайнгаа наһтар эхилһэн юм. Мүнөө дүршэл шадабаритай болоһон проходчик В. Я. Тимофеев залуу хүдэлмэришэд А. В. Зеленецкий, В. А. Барановский гэгшэдые һурган хүмүүжүүлнэ.

ХИЛЭЭМЭНЭЙ ШЭНЭ ЗҮЙЛНҮҮД

Захаамин хотын, ажалша һууринуудай болон хүдөө тосхонуудай хилээмэнэй магазинуудта «һайндэрэй» гэжэ бумбэгэр зөөлэн булочканууд, хатуушаг бүридхэлтэй, амтатай «Хоолос» гэһэн торт худалдагдажа эхилээ. Иимэ шэнэ зүйлнүүдые Захааминай хилээмэнэй долоодохи завод һаянай гаргадаг болобо.

Заводой коллектив һара бүри нэгэ жэгдээр хүдэлнэ. Апрель соо бүхыдөө 328 тонно хилээмэнэй болон бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбтэй һэн. Майн һайндэрэй вахтада жагсаһан тус предприятиин ажалшад энэ даабарияа 106 процент дүүргэө. Е. И. Пажаева, Л. И. Полонных гэгшэдэй бригаданууд социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараба. Хилээмэ баригша В. А. Зундуева, кондитернууд О. А. Кунокина, Т. И. Янькова, кочегар Ю. Ф. Жамсаранов болон бусад эрхимээр ажаллана.

Ш. БАКШЕЕВ.

Бууралан солоёо бусаахаар гү?

ЗӨӨРИ ЭЗЭТЭЙДЭЭ ҺАЙН

Колхозойнгоо хони үсхэбэрилхэ һалбарида хори гаран жэлэй туршада ажалланаб. Һүүлэй эгэс хорин жэлэй туршада һүрэг ехэ хонидые даажа абаад, ахалагша хонишоноор хүдэлмэрилнэб. Нэгэл хүдэлмэридэ олон жэлдэ ажаллахадаа хүн бүхэн дүршэдэг гээшэ аабза. Үнгэрһэн хори гаран жэлэй туршада хонишоноор хүдэлмэрилхэдөө бишье нилээд дүршэһэн байхаб. Теэд би өөрынгөө дүй дүршэл, онол арга тухай бэшэ, харин ажалай эмхидхэл, түсэб, уялганууд тухай, хонишодой үүргэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ тухай өөрынгөө һанамжа хэлэхэеэ һанаа һэм.

Манай бригада жэл бүхэндэ ехэ хонин бүхэнһөө хурьга абажа түлжүүлдэг заншалтай. Байгша ондошье коллективнай 100 эхэ хонин бүриһөө 104 хурьга абанхай, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ.

Хүн гээшэ нийтын зөөри даажа абаад байхадаа элбэгжүүлхэ, арьбадхаха, хямгадаха тухайгаа хододоо бодомжолжо, аргатайл һаа, бэелүүлжэ байха уялгатай гээшэ. Энэ талаар Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Даша-Нима Сундуевай табиһан асуудал тон зүб, сагайнгаа шэнэ эрилтэдэ хүрэмөөр гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Мүнөө хонишон бүхэн энэл һалбарияа хүгжөөжэ, улам олзотой болгохын түлөө оролдохо ёһотой. Иимэ эрилтэ партимнай XXVII съезд дээрэ табигдаа. Тобшолон хэлэхэдэ, даажа абаһан һүрэг хонидойнгоо тоо толгойень үсөөрүүлэнгүй ондо оруулжа, хурьга абажа түлжүүлхэмнай үшөөл бага гэжэ һананаб. Бидэ хонишод ойрын жэлнүүдтэ бии байгаа хонидойнгоо ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ ёһотойбди. Хараад, зэргэсүүлээд үзэгты. Ажахы бүхэнэй һаалишад үнеэдэйнгээ һү шэмые жэл бүхэндэ дээшэлүүлнэ. Харин үхэршэд богонихон болзор соо малайнгаа шэгнүүрые горитойхоноор нэмээнэ. Тиин гэһэй зарим бригаданууд зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абабашье, хонинай тарган мяха ехээр үйлэдбэрилжэ биранагүй. Тодорхойлбол, мүнөө хүрэтэрөө гүрэндэ тушаагдаха хонидоймнай шэгнүүр бирагүйхэн байһаар гэхэ гү, али дээшэлнэгүй.

Манай эбтэй эетэй бригада жэл бүхэндэ урдаа табигдаһан түсэбөө дүүргэхэһээ гадна тэжээлдэ, салин түлбэридэ болон бусад сэхэ гаргашануудта хараалагдаһан мүнгэ зөөриеэ ашагтайгаар хэрэглэһэн байнабди. Мүнөө үнгэрһэн жэлнүүдэйнгээ дүнгүүдые бүридхэжэ тоолоод үзэхэдэ, хорин жэлэй туршада бидэ 12 мянга гаран хурьга түлжүүлжэ тушаагаабди гэхэ гү, али энэмнай колхозой бүхы хонин һүрэгэй хахадынь болохо байна. Энэ үе соо 400 шахуу центнер нооһон хайшалагдажа, бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаа.

Манай ажахын хонишодой олохон бригада хоорондоо чек хэрэглэжэ тоосохо гурим 1978 онһоо нэбтэрүүлһэн юм. Теэд энэ шэнэ арга олондо дэмжэгдэнгүй мартагдашоо һэн. Удаань 1983 онһоо бидэ ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэхэдээ чек хэрэглэжэ гаргашаяа тоолохо гурим һэргээгээбди. Тодорхойлон хэлэбэл, 1983 онһоо эхилжэ үйлэдбэрилэгдэһэн нооһоной, мүн хони, хурьгадай шэгнүүрэй центнер бүхэндэ гаргашалагдаһан гаргашануудые тон зүбөөр тоолон тодорхойлдог болообди. Энэмнай яһала һайн байһанаа харуулаа. Нийтымнай зөөри ёһотой эзэтэй боложо, хони үсхэбэрилхэ һалбариин ашаг олзо зарим тэды нэмээ гээшэ.

Ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэхэһээ хойшо бригадымнай гэшүүд даалгаһан һүрэг хонидтоо үбһэ тэжээлыень өөһэдөө бэлэдхэдэг болоо. Юуб гэхэдэ, бригадын хонишон бүхэн гаргашалагдаха мүнгэ зөөриеэ алмажа шадабал, жэлэй эсэстэ нэмэлтэ түлбэридэ горитойхоноор хүртэдэг болоо ха юм. Мүнөө үедэ манайда хүн үлүү гаргаша хэхээ болишоо.

Манай багахан энэ бригада жэл бүхэндэ һүрэг хонидтоо 700 центнерһээ бага бэшэ үбһэ, 150 центнер зеленко сабшажа бэлэдхэдэг гуримтай. Мүн бидэ хабар, намарай сагта һургааг, гасуу, баханын модо бэлэдхэжэ, даалгагдаһан сабшалангаа хорёолжо заһабарилхаһаа гадна үбэлжөөнэйнгөө, мүн зуһаланайнгаа байрын хашаа, хорёо һэльбэн шэнэлнэбди. Үбэлжэлгын үедэ электрын элшэ хүсэ гамтайгаар хэрэглэхын түлөө тэмсэл ябуулагдадаг. Манай бригадада аса, тармуур, хүрзэ, хамуурһаа эхилээд бүхы зэмсэг хэрэгсэлнүүднай зундаа наринаар хадагалагдадаг. Бүхы юумэндээ урданайхидал адли бэшэ, харин эзэн ёһоор хандадаг болоһоной ашаар жэл бүхэндэ нэмэлтэ түлбэри абанабди.

Колхоздомнай 1984 онһоо хойшо хонишодой салин түлбэри эсэсэй дүнгөөр, шэнэ гуримаар түлэгдэдэг болоо. Хэрбээ урдандаа бидэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 80 гү, али 100 хурьга абажа түлжүүлбэлнай, хурьган бүхэнэй 150 мүнгэн түлэгдэдэг байбал, мүнөө хубилгагдаа. Тодорхойлбол, 100 эхэ хонин бүриһөө 80 хурьга түлжүүлжэ тушаагшадта хурьган бүхэнэй 1 түхэриг 50 мүнгэн, харин 100 эхэ хонин бүриһөө 100, мүн зууһаа дээшэ хурьга тэнжээһэн хонишодто хурьган бүхэнэй 2 түхэриг 80 мүнгэн түлэгдэнэ. Тиихэдэ нооһоной түлбэри баһал хубилгагдажа, ехээр нооһо тушаагшадта заабол урмашуулгын түлбэри түлэгдэнэ.

Манай бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэһэн байха юм. Харин мүнөө бидэ энэ жэлэйнгээ даабари, уялгануудые баһал урагшатайгаар бэелүүлжэ байнабди.

Зөөри эзэтэйл байхадаа арьбадхагдадаг. Тиимэһээ хонишодой бригадануудай ажалда эмхидхэлэй шэнэ онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ шухала гэжэ һананаб. Һайнаар эмхидхэгдэһэн ажалтай коллективтэ эрхим дүн түйлагдадаг. Хурдадхалгын зам хараалһан партиин түүхэтэ XXVII съездэдэ табигдаһан эрилтэ сүм бэелүүлхэдээ бидэ, хонишод, даажа абаһан һалбарияа саашадаа улам хүгжөөжэ, ашаг олзыень дээшэлүүлхэ нэгэл зорилготой байһанаа бү мартая!

И. ГРИГОРЬЕВ,
Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

ХАМҺАБАРИИН АЖАХЫ ТУҺАТАЙ

«Омскавтотранс» нэгэдэлэй үшөө нэгэ ажалша коллектив эдеэ хоолой үлөөдэһөөр гахай эдеэлүүлжэ, мяха үйлэдбэрилдэг болоо юм. Богонишог болзорто предприяти областной түб дүтэ шадар хамһабариин ажахы бария һэн. Мүнөө тэндэ гахайн табан байра, тэжээлэй, үүсэлэлгын цехүүд, бусад подразделенинүүд хүдэлнэ. Нийтын эдеэ хоолой областной управлениин, «Омскшина» ба «Омскнефтеоргсинтез» нэгэдэлнүүдэй хамһабариин ажахынуудтай хамта транспортна нэгэдэлэй малшад январь-февраль һарануудта 800-һаа дээшэ тонно гахайн мяха үйлэдбэрилжэ амжаа. Энэнь Россин Федераци дотороо эгээл эрхим дүн болоно.

Омско областиин үйлэдбэриин болон транспортна нэгэдэлнүүдэй, гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай хамһабариин ажахынууд 1985 ондо 4625 тонно мяха абаа һэн. Нийтын эдеэ хоолой управлениин «Омский» совхоз тэрэнэй ехэхэн хубииень үгөө. Энэ томо ажахыда жэл бүри үйлэдбэриин ба соёлой-ажаһуудалай шэнэ барилга хэгдэдэг. Түрэхэ гахайнуудые харууһалха фермэ нёдондо жэлдэ ашаглалгада үгтөө һэн. Тэндэһээ 13,5 мянган поршоонхо абтажа томо болгогдоо. Тиигэжэ ажахы поршоонхоор хангадаг бусад ажахынуудһаа дулдыдангы байхаяа болёо.

Россин Федерацида промышленна болон транспортна предприятинуудай, барилгануудай, худалдаа наймаанай, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин 500 гаран хамһабариин ажахы эдеэ хоолой үлөөдэһэ хэрэглэжэ, гахай шахан таргалуулдаг юм. Нёдондо жэлдэ тэдэнэр 145 мянган тонно гахайн мяха үйлэдбэрилөө һэн. Шэмэ шанарайнгаа талаар 480 мянган тонно орооһо таряанай зүйлтэй адли эдеэ хоолой үлөөдэһэн гаргашалагдаһан байгаа. Республикын ажахынуудта гахайнуудые эдеэлүүлхэ рационда эдеэ хоолой үлөөдэһэн 54 процентдэ хүранхэй.

Чувашай болон Удмуртын, Татарай ба Башкирай АССР-нүүдэй, Красноярска ба Краснодарска хизаарнуудай, Белгородско, Тюменскэ, Пензенскэ, Кировскэ, Новосибирскэ областьнуудай, Россин Федерациин бусад зарим районуудай хамһабариин ажахынууд эдеэ хоолой нөөсэнүүдые арьбадхалгада горитой хубитаяа оруулдаг. Хамһабариин ажахынуудһаа абтадаг продукци элдэб янзын мяханай зүйлнүүдые бэлэдхэхэдэнь столовонуудай арга боломжонуудые үргэдхэдэг. Зарим хизаарнууд болон областьнуудта хамһабариин ажахынуудһаа абтаһан мяхан түбэй фондһоо абтадаг мяханай 20—22 процентнь болодог юм.

Гэбэшье нийтын эдеэ хоолой зарим территориальна управленинүүдэй гахай шахан таргалуулга эмхидхэхэ гэжэ оролдодоггүй байһаниинь халагламаар. Тобшолон хэлэбэл, дээрэ хэлээшэмнай Ивановска болон Курска областьнуудай нийтын эдеэ хоолой управленинүүдэй ажал ябуулгада хабаатай. Нёдондо жэлдэ Ивановска областиин хамһабариин ажахынууд гахайн мяха үйлэдбэрилхэ түсэбөө 64 процент, харин Курска областиин ажахынууд 66 процент дүүргэө юм. Тиигэжэ хүдэлмэришэдэй столовонуудта орохо ёһотой хэдэн зуугаад тонно мяхан ороногүй бшуу.

Эдеэ хоолой үлөөдэһөөр тэжээжэ, гахай шахан таргалуулха гээшэ түбэгтэйхэн хэрэг. Иимэ үйлэдбэридэ хабаададаг хүнүүд хоорондоо нягта холбоотойгоор хүдэлхэ ёһотой. Нийтын эдеэ хоолой управлениин гахайн комплексын үндэһэ һуури дээрэ эдеэ хоолой үлөөдэһэ хатаажа, гранул болгохо цех бариба гээд Курска областиин хамһабариин ажахынууд нэгэ үедэ жэшээ болгон харуулагдадаг байһан. Тиин мүнөөшье Россин Федерацида иимэ цехүүд олон бэшэ — табанһаа олон болохогүй. Эдеэнэй үлөөдэһөөр гранул хэхэ арга боломжо тэжээл хадхаг болгон бэлдэхэ арга олгоно гээшэ бшуу.

Курска областьдо гахайн мяха үйлэдбэрилхэ арга боломжые муугаар хэрэглэнэ гэжэ шалгалта харуулаа. 1985 ондо хамһабариин ажахынуудта 1600 гахайн харууһалагдаха байра хооһон байлгагдаа. Тиигэжэ 75 мянган түхэригэй гарза хоролто хэгдээ. Хамһабариин ажахынуудта гахай харууһалха ба тэжээхэ технологи хазагайруулагдана. Шахан таргалуулгада байһан гахайнуудай шэгнүүр сүүдхын дунда зэргээр 200 грамм хүрэхэгүй нэмэдэг байгаа. Облгүйсэдкомой нийтын эдеэ хоолой управлениин начальник нүхэр Малыхин энээн тухай оройдоошье мэдээгүй гэжэ үнэншэхэнь хэсүү. Харин энээнэй эсэстэ 624 мянган түхэригэй гарза хэгдээд байна.

Ивановска областиин хамһабариин ажахынуудта шахалгада табигдаһан гахайнуудай шэгнүүр сүүдхын 278 грамм нэмэһэн байгаашье һаа, баһал ехэ гарзада оронхой. Иимэ үрэ дүнгүүдээр ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхын аргагүй бшуу.

Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлдэ хүдөө ажахы түгэс дүүрэнээр оньһожоруулагдажа, һайнаар эмхидхэгдэхээр хараалагданхай. Тиигэбэшье хамһабариин ажахынууд хэрэгтэйл зандаа үлэхэ юм. Хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалгада тэдэнэй оруулдаг хубитань ехэ бэшэ, харин продукциинь өөрынь үнэ сэн үшөөл горитойхон. Тиибэшье Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ туһа тухам болодог дээрэһээ иимэ ажахынууд саашадаашье байха эрхэтэй.

И. ПРОХОРОВ,
(ТАСС).

Москва.

...гэдэхи дунда һургуулида литературно... кружок эмхидхэгдэһээр үнихэн бо-

...нь хүсөөр бүхэли зүжэгүүд табигдажа, ...хүн зониие мүнөөшье баясуулдаг бай... кружогой гэшүүд имагтал зүжэгүүдтэ ...шэ, харин гуурһаяа туршадаг, арадай ...ой зүйлнүүдые бэшэжэ абадаг.
...гэдэхи дунда һургуулиин литературно... кружогой гэшүүдэй ажал ябуулгада ...гөө «Хонхые» зорюулнабди.

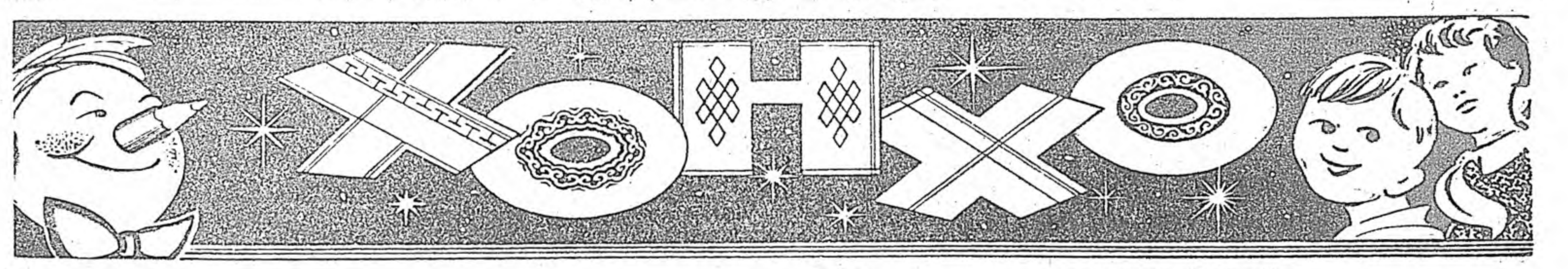

ХОРИИН ХОЙМОРТО

...түрэлхи хэ- ...х хүдэлмэри ... Түрэлхи хэ- ...хаа хаанагүй ...р хүмүүжүүл- ... шухала ай- ...элмэри хэжэл ...раа Эхэ оро- ...эрхэтэн боло- ...хэ зорилго- ...эдээжэ.
... хадаа манай ...дэ болоһон ...ын 40 жэлэй ...жэл болоһон ... хэрэгтэй да- ...манай һургуу- ...ссууд юу үзэ- ... урогтоо, кру- ...эдэг байгааб? ... литературно- ...эз гү, али зо- ...эй нэгэдэлдэ ...д Илалтын 40 ... зорюулһан ..., мүн классай, ...ружинын, отря- ...нерскэ, комсо- ...эри тухай бэ- ... даабари аба- ... дайнай үеын ...оньһон үгэнүү- ... өөһэдөө сэз- ...этын хүдэлмэ- ...
... драматическа ...айнай үеые ха- ...охёолнууд соо- ..., дуунуудые ...тууҗа, расска- ...ээ хэһэгүүдые ...н бэлдэдэг бай- ...ссай һурагшад ... «Илалтын туяа» ...о хэһэг зүжэг- ..., районойнгоо ...аруулһан бай- ...дэ клубна үдэ- ... манай тосхо-

ной 2 һургуулиин багшанар хамһэжа, фольклорно үдэшэ үнгэргөөбди. Эндэ буряад 5—6—8-дахи классуудай һурагшад Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэжэ комедиие бэлдэжэ харуулаа. Энэмнай ехэ һайшаалтай юумэн болоҗо үнгэрөө.

Гурбадахяар, зураг зуража, альбом, планшет хэхэ гү, али зохёолой шэмэглэл болгон, элдэб сюжетнэ зурагуудые зураха һурагшад олон байна.

Бидэ жэлдээ буряад хэлээр 3—4 үдэшэ, конференцинүүдые һургуулидаашье, хүдөө тосхонуудташье гаража үнгэргэнэбди. Поэдүүд Гунга Чимитовэй, Николай Дамдиновай, Данри Хилтухинай, Цокто Номтоевой, Цырендулма Дондоковагай, Дамба Жалсараевай, Дондок Улзытуевай, уран зохёолшод Жамсо Тумуновай, Барадий Мунгоновой, Цырендоржи Дамдинжаповай түрэһэн ойн баярта зорюулһан хэмжээ ябуулгануудые үнгэргөөбди, заримыснь бэлдэнэбди.

Тиихэдэ манай нютагай хүн болохо, эрдэмтэн Цыбик Бобоевич Цыдендамбаевай түрэһөөр 70 наһанай ойе тэмдэглэһэн байнабди.

Тиихэдэ үргэн программатай үдэшэнүүдые, сборнуудые, клубна үдэр үнгэргэхэдөө, тэрээн тухайгаа репортаж, зураглал гү, али һанамжа, дурадхалаа үхибүүд бэшэжэ һурана. Урда болоһон юумые дурдан бэшэнэ, дадал олоно гээшэ. Бодомжолхо, һанаха, дурдаха, үгышье һаа, шүүмжэлэл хэжэ, ерээдүй юумые тухайлан хэлэжэ найруулха зорилго һурагшадай урда табигдадаг.

Энэ бүхы юумэндэ хабаадаха дуратай һурагшад олон даа. Тэдэнэй заримыеньшье нэрлэбэл, Бальжинимаева Октябрина, Жалсанова Вика, Луданов Гарма, Тамжитова Баярма, Юмдылыкова Гэрэлма, Дашицыренов Жамьян, Цыдендамбаев Аюр, Бальжинимаев Мунхэ, Цыренова Жаргалма, Мижытова Женя, Санжиева Очирма, Батомункуев Сокто, Намсараева Вера, Доржиева Саяана, Будаевууд Жэмбэ, Заята, Гомбоева Галя, Дашидоржиева Люба, Цырендоржиева Октябрина болон бусад болоно.

Игэжэ элдин Хориин хоймор дунда түбхинэһэн 1-дэхи дунда һургуулиин һурагшад түрэл хизаар нютагтаа дуратайгаар, буряад һайхан хэлээ сэгнэхэ сэдьхэлтэйгээр ургажа ябана гээ һаа, алдуу болохогүй гэжэ һанагдана.

Гэхэтэй хамта Советскэ Союзай бүхы һурагшадтал тон адли, манай һургуулиин буряад классуудта һуража байгшад түрэл партиингаа XXVII съездэ зорюулһан хэмжээ ябуулгануудые олоор үнгэргэһэн байха. Мүнөө үедэ һургуулиимнай бүхы һурагшадые съездын материалнуудтай танилсуулха хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Партийна съездын удха шанарые һурагшадай ухаан сэдьхэлдэ хадуулгахын тула буряад хэлэнэй ба литературын багшанар ямар арга боломжотой байнаб? Энээн тухай би яһала бодомжолноб. Эхэ оронойнгоо, республикынгаа, нютагайнгаа экономическа ба социальна хүгжэлтэ тухай, совет арадай эб найрамдалай түлөө тэмсэл тухай ахалагша классуудай һурагшад гүнзэгыгөөр бодомжолжо, үһан буряад хэлэн дээрээ уран найруулгануудые бэшэхэ аргатай гү? Аргатай! Политикын орёо асуудалнуудые түрэл хэлэн дээрээ һурагшад бодомжолон ойлгоходоо, тэдэнэй үзэл бодол улам хурсаар бүридэхэ юм. Байгаалиин ба общеествын гол шухала асуудалнуудые үхибүүн түрэл хэлэн дээрээ үлтирүүлжэ ойлгохо ёһотой гэжэ сродой суута багша К. Д. Ушинский хэлэһэн байдаг шуу.

С. ЦЫБАНОВА,
буряад хэлэнэй ба литературын багша, Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша.

ТУЛА—ГЕРОЙ-ХОТО

Замай тэмдэглэл

ЭСЭГЭ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда туйлагдаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдан, республикын ниислэл хото Улаан-Үдэдэ һурагшадай хизаар ороноо шэнжэлгын конференци болоҗо үнгэрһэн байна. Тэндэ һургуулинуудай энэ талаар хэһэн хүдэлмэри тухай элидхэлнүүд шагнагдаад, эгээл һайнуудыень шэлэжэ, бүхэсоюзна слёдто эльгээхээр шиидхэгдэбэ. Тэндэ манай һургуулиин хүдэлмэри үндэр сэгнэлтэ абажа, Коммунис партиин ба совет арадай ажалай, дайшалхы, хубисхалай түүхээр манай оронной комсомол-залуушуулай хэһэн юумэн тухай элидхэл шэлэгдэжэ, Тула хотодо болохо слёдто хабаадалсаха болоо һэмди. Би өөрынгөө һургуулиин түлөөлэгшэ байһан хадаа тон ехээр баярлан, омогорхон угтаа бэлэйб.

Игэжэ би майн 8-һаа 10 болотор Тула хотодо үнгэрхэ хизаар ороноо шэнжэлгын комсомол-залуушуулай XI бүхэсоюзна слёдто республикынгаа зүгһөө ошолдохо болооб. Энэ хадаа минии наһанда эгээ мартагдашагүй саг һэн.

Манай республикын делегаци табан хүнһөө бүридэһэн байгаа: республиканска эдир туристнуудай станциин директор В. А. Колбин, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь А. Л. Волков, ЛВРЗ-гэй инженер Е. Бутаков, пединститудай студент В. Бадмаев ба Хориин 1-дэхи дунда һургуулиин һурагша би.

Майн 8-да Москва хотоёо хүрэбэбди. Нангин Улаан талмай дээгүүр ябажа, Танигдаагүй сэрэгшын хүшөөгэй дэргэдэ байгаад, үдэшэлэн 5 сагта Тулаяа ябашабабди. Электричкэһээ буумсаарнай, ВЛКСМ-эй обкомой түлөөлэгшэд угтажа абаад лэ, түмэр замай вокзалда айлшадые угтамжын штабта абаашаба. Тэндэ бидэниие бэшэжэ абаад, фото-зурагыемнай хэбэ. Хүршэ Шэтынгээ залуушуулаар танилсажа, байха байрадаа ошобобди.

Хойто үдэрһөөнь эхилжэ, Тула хотын түүхэтэй танилсаһанаа огто мартахаар бэшэ. Нэн түрүүн Тульын буугай музей ошожо, угаа һонирхон хараһан байнабди.

Гадна Тульска Кремль хаража һонирхоод гарабабди. Илангаяа суутай буу зохёоһон С. И. Мечин, уран гартан маанадые һонирхуулба.

ТУЛА... Тэндэхи газар дайда суута уран зохёолшо Лев Николаевич Толстойн нэрэтэй таһаршагүй холбоотой. «Ясная Поляна» гэжэ манай оронной элитэ музей ошожо, уран зохёолшын гэр байратай, тэрэнэй зохёохы ажал ябуулгатай дүтэ танилсабабди. Хараһан юумэмнай манда бултандамнай сэгнэшэгүй ехэ юумэ үгөө һэн. Би шадал соогоо оролдооб, зураг, литература суглуулжа асараа һэм. Манай зүрхэ сэдьхэлые юун дайраб гэхэдэ, бидэ уран зохёолшын нангин хүүрэй хажууда зогсоһон байнабди.

Тиигээд Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ ехэ стадион дээрэ слёт һүр жабхалантайгаар нээгдэбэ. Советскэ Союзай Герой С. И. Руденко — следые эмхидхэгшэдэй нэгэн — үгэ хэлэжэ эхилбэ. Мүн баһа ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь, бусад нүхэд амаршалгын үгэ хэлэбэ. Удаань мянгаад хүбүүд, басагадай хабаадалгатайгаар бэлдэһэн зүжэглэмэл спортивна һайндэр үзэсхэлэн гоёор стадионой талмай дээрэ харуулагдаба. Тэрэ һайндэрэй парадта хабаадалсаһанаа бидэ хэзээдэшье мартахагүйбди.

Тиигээд үдэшэ Тулын буугай заводой Соёлой ордон соо бидэндэ концерт табиһан байна. Һүүлээрнь үдэшын 10 сагта хани нүхэсэлэй үдэшэдэ хабаадагшад болоҗо сэнгэбэбди. Эндэ хатар наадан ба дуунай аялга үни удаан зэдэлээ һэн.

Майн 10-да пленарна заседани болоҗо, элидхэлнүүд шагнагдаба.

Үглөөдэрынь бидэ 15 модоной зайда туристска марш хэһэн байнабди. Тиигэжэ ябахадаа, революциин ба дайнай ветерануудтай митингнүүдые үнгэргэбэбди. Тэндэ Куликово талмай дээрэ агууехэ байлдаан тухай зүжэглэмэл наадан хэһэг харуулагдаа.

Бусаха замдаа Тульска добуун дээрэхи Мүнхын хүшөөгэй дэргэдэ митинг үнгэргэбэбди. Томо буугаар үгтэһэн һайндэрэй салют би анха түрүүшынхеэ тэндэ хараһан байнаб. Һүниин 12 сагта тэрэ салют үгтэбэ.

Үглөөдэрынь — бидэ слёдто хабаадагшад сэрэгэй спортивна парадай һайндэртэ баһа хабаадалсабабди.

Түрэл үдэшэндөө шэнэ нүхэдтэеэ хахасажа, значок, открытка, марка, фотоальбом гэхэ мэтэ юумэнүүдээ андалдабабди.

Тула үшөө юугээрээ суутайб гэхэдэ, поэт В. А. Жуковский, композитор Даргомыжский, арадай суута багша К. Д. Ушинский гэгшэдэй нэрэтэй холбоотой.

Тиигээд лэ сэлмэг һайхан бодолтойнууд, сээжэдээ дүүрэн түсэбтэй хүнүүд гэр, нютагаа бидэ бусаа һэмди.

Тула хүрэтэр аяншалга минии эдир наһанда мартагдашагүй юумэнүүдые орхиһониинь лабтай. Тэрэ слёдто манай һургуули дипломоор шагнагдаһан байгаа. Би һургуулияа түлөөлжэ ошоһон хадаа энээндэ ехэ баярлаһан байгааб.

ЖАЛСАНОВА Вика,
8-дахи классай һурагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Викторня Жалсанова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

17-дохи ХАБАР

Наран. Харгы зурапзан
харлаба,
Хаданууд соохорлон
зреэлбэ.
Харьялан Худамни урдана,
Хүһахан баярлан ногоорбо.
Тала дайда нойрһоо
һэрибэ,
Түрэл нютагни шуудатай
болобо.
Үглөөнһөө үдэшэ болотор
үрдипдэ,
Мотоцикл, хюроо хүүгнэ.
Арбан долоодохи хабарни
ерэжэ,
Аргагүй шухапа үо эхилбэ.
Наратайшье, үүлэтэйшье
харгыда гаража,
Наһанайнгаа хэрэг бэдэрхэ
болобоб.

ЖИГЖИТОВА Сэсэгма,
10-дахи классай һурагша.

ДАРМА ЖАНАЕВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ

Манай һургуулиин дружина Советскэ Союзай Герой, гвардиин капитан Д. Ж. Жанаевай нэрэмжэтэ юм. Жэл бүри сентябриин нэгэндэ һуралсалай түрүүшын үдэр 1-дэхи классай һурагшадые Д. Ж. Жанаевай намтартай танилсуулдаг ёһо заншал манданхай.

Жэл бүри апрелиин 26-да Хоридомнай Жанаевай нэрэмжэтэ үйлсын һайндэр болодог. Энэ үйлсөөр байһан предприятинуудай, организацинуудай, манай һургуулиин жэл соо хэһэн хүдэлмэриин дүн тэрэ һайндэртэ гаргагдадаг. Тиигээд эгээл һайнаар ажаллажа байһан бригаданууд, баһа эрхим классууд Хүндэлэлэй грамотаар, вымпелээр шагнагдана.

Дарма Жанаевич тухай статьянууд, олон ном һургуулиимнай библиотекэ соо суглуугдаанхай. 1985 ондо манай библиотекэдэ үшөө нэгэ шэнэ ном нэмэһэн байна. Энэ ном хадаа «3-ая гвардейская танковая» гэжэ нэрэтэй. 1940 ондо Хориин дунда һургуули дүүргэһэн Ф. М. Быков Коростень хотоһоо энэ номые бидэндэ эльгээһэн байна. Энэ ном соо Д. Жанаев тухай тодорхойгоор бэшэгдэнхэй юм.

(8-дахи «А» классай һурагшад).

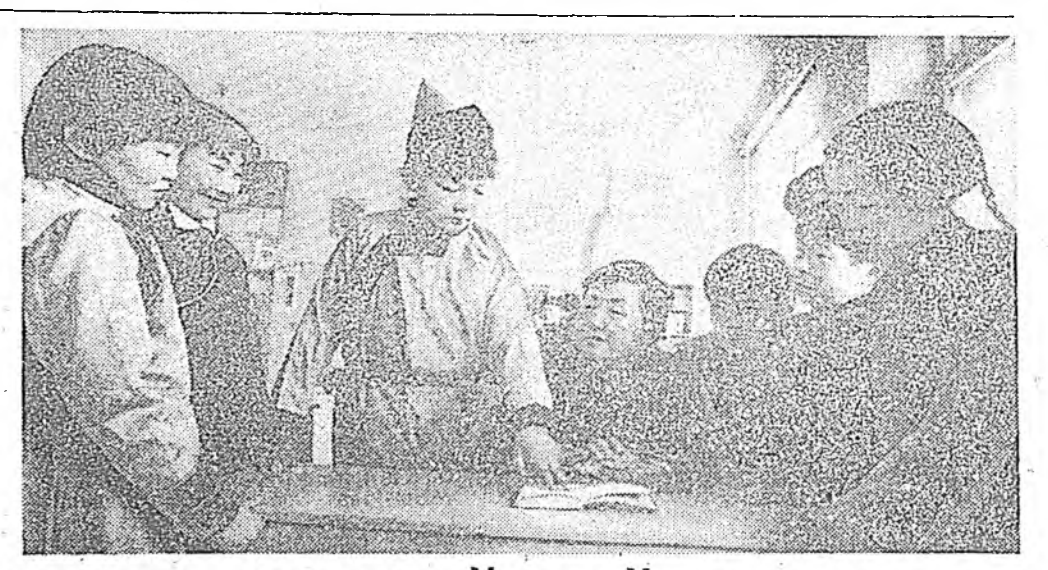

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ХЭШЭЭЛНҮҮД

Хүн бүхэн түрэл хэлэнэйнгээ хэшээлые наһан соогоо һанажа ябадаг ёһотой. Элинсэг хулинсагайнгаа, үбгэ эсэгэнэрэйнгээ ёһо заншалые, аман үгын баялигые үеһөө үедэ дамжуулжа байдаг, улам һайжаран шэнэлжэ байдаг буряад хэлэмнай соёлой, ажабайдалай хүгжэлтэдэ саашадаашье ехэхэн нүлөө үзүүлнэ.

Хориин 1-дэхи дунда һургуулиин буряад хэлэнэй кабинет соо тээмэндэ үнгэргэгдэһэн уулзалга түрэл хэлэнэйм хэшээлнүүдые һануулаа... Олон жэлдэ тон амжалтатайгаар ажаллажа байдаг буряад хэлэнэй багша Сэсэг Цыреновна Цыбанова түрэл хэлээ үзэжэ байһан һурагшадтайгаа «Буряад үнэн» газетын зохёохы бүлэгые танилсуулаа. Редакторай орлогшо, поэт Цыдып Цырендоржиев түрэл буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг газетэ тухайгаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгэһэн, мүн «Хүн лэ шададаг», «һайхан һүни» гэһэн шүлэгүүдээ уншаһан байна. Удаань редакциин соёлой болон һургуулиин таһагай корреспондент, поэт Булад Женчипов, фотокорреспондент С. Ц. Балдуев, бэшэгүүдэй таһагые даагша Б. Д. Дымбрылова, корреспондент Г. О. Бадмаев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө зохёохы хүдэлмэритэй танилсуулаа, асуудалнуудта харюусаа.

— Уншагшадта, илангаяа һурагшадта ехэтэ һайшаагдадаг «Хонхо» гэһэн эдир бэшэгшэдэй тусхай хуудаһанда хоёр дахин хабаадаа һэмди. Республикымнай арадай поэт Цырен-Дулма Дондокова, Эрдэни Дугаров гэгшэдтэй һонирхолтой уулзалганууд һургуулидамнай эмхидхэгдээ һэн. Уулзалгын үдэшын түгэсхэлдэ «Дэлхэй минии альган дээрэ» гэжэ дууень хоорнай гүйсэдхэжэ баясуулаа һэн. Шүлэг, рассказ зохёодог хүнүүд олон, — гэжэ Сэсэг Цыреновна хэлээд, эдир бэшэгшэдэй альбомуудые иража, һурагшадай зохёоһон бүтээлнүүдые уншажа үгэбэ.

Арсалан Цыдендамбаевай 4-дэхи класста һурахадаа бэшэһэн «Морин», Лариса Жигжитовагай «Сэсэг» болон бусад бишыхан зохёолнууд бидэнэй анхаралда дурадхагдаба. Тиихэдэ Жэмбэ Дамбаевай (мүнөө жолоошоноор ажалладаг) «Үбһэнэй үедэ» гэһэн рассказ ажабайдалай ажаглалтануудһаа үндэһэтэй һэн тула, тон һонин байгаа гэжэ тэмдэглэхээр.

Агуухэ Илалтын 40 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаһан бүтээлнүүд зохёохы хүдэлмэриин альбом соо олон. Тэрэшэлэн хизаар ороноо шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг 8-дахи «А» классай һурагша Вика Жалсановагай замай тэмдэглэлнүүд бидэниие ехэтэ һонирхуулба. Юуб гэхэдэ, республикын хизаар ороноо шэнжэлэгшэдтэй хамта Тула хотодо үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна слёдто тэрэ хабаадажа, баатарлиг совет арадай, Илалтые шэрээлсэһэн габьяата хүнүүдэй намтартай дүтөөр танилсаа, хараһан үзэһэнөө ажаглан бэшэжэ асараа.

— Гансашье шүлэг, рассказуудые зохёоно бэшэ, мүн өөһэдөө ехэл эдэбхитэйгээр тусхай һайндэртэ хабааданабди. Жэшээнь, тээмэндэ үнгэргэгдэһэн аман зохёолой һайндэртэ хабаадажа, ёохор дуу хатараабди. Урданай дуу шагнаха ехэ дуратайнууд юм. Һаяхан «Бэһэлигэй дуу» дуулахадам, ехэл эдэмни шагнаа, — гэжэ С. Ц. Цыбанова баяртайгаар мэдүүлээ һэн.

Уулзалгынгаа түгэсхэлдэ 5-дахи «А» классай һурагша Аюр Цыдендамбаев В. Пантаевай (Чингис Гуруевай үгэ дээрэ) «Хуһан» гэжэ дууе һөөл зохидоор дуулажа, эндэ суглараашадай халуун альга ташалгаар угтагдаба. Удаань Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэһэн пьесээр найруулан табигдаһан зүжэгһөө хэһэгүүд харуулагдаба. Буряад тэрлигүүдые үмдэһэн һурагшад нюдэнэймнай урда хубилшаба: дээрэлхүү аад, зандарган хоолойтой һорнии (үнөөхил Аюр Цыдендамбаев), үгытэй ядуу Найдан үбгэн (Сокто Батомункуев), һайхан сэдьхэлтэй, сэбэрхэн шарайтай Гэрэл (Очирма Санжиева), һүбэлгэн ухаатай, сэсэн мэргэн Будамшуу (Мүнко Бальжинимаев) болоҗо наадаһан 5-дахи «А» классай һурагшад бэрхэ артистнууд, тон һонирхолтой образуудые байгуулжа шадаха байһанаа харуулаа.

Һургуулида хамтадаа 117 үхибүүд түрэл хэлээ шудална. «Буряад үнэн» газетэдээ олонхинь захил хэнхэй, уншажа байдаг гэжэ һурагшадай бэшэһэн анкетэнүүд сооһоо мэдэжэ абаабди. Эдир бэшэгшэдэй пост бии болгохобди гэжэ тэдэнэр найдуулба. Буряад хэлэнэй энэ кабинет соо үхибүүдэй зураһан портредүүд, зурагууд олон. «Арадайнгаа үндэһэн хэлэ, ёһо заншал, үльгэр түүхэ, һайн мэдэхэ гээшэ мүнөө сагай залуу хүнэй тон шухала зүйл болоно» гэһэн уряагай үгэнүүд самбарай зүүн талые шэмэглэнэ. Зүб даа, үндэһэн буряад хэлэнэй нютаг болохо Хориин хонгор һайхан дайдада түбхинэн ажаһууһан хүнүүдэй үхибүүд түрэл хэлэнэй баялигые шудалха, арад зонойнгоо ёһо заншалые улам арьбадхаха, ерээдүйн хүнүүдтэ дамжуулха дүүрэн эрхэтэй.

Б. ДАРИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин 1-дэхи дунда һургуулиин буряад хэлэнэй багша С. Ц. Цыбанова һурагшадайнгаа дунда.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

НАГСА ЭЖЫМНИ

Минии нагса эжы 1921 ондо түрэһэн юм. Мүнөө 64 наһа хүрэнхэй. Эжымни Сэндэмэ Ешиевна гэжэ нэрэ обогтой юм. Дамба Аюшеевич гэжэ ахатай байгаа. Тэрэнь дайнда ошоод бусаагүй.

Нагса баабаймнай — баһал дайнда ябаһан хүн. Тээд хүндөөр шархатаһан тула дайнһаа ерэһэн хойноо наһа бараһан юм. Нагса баабаймнай хүгжэмшэ, зурааша хүн байгаа юм гэжэ хэлсэгшэ. Москва түрүүшын декадада ошолсожо, гоё һайханаар дуулаһанайнгаа түлөө Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна. Тэрэ Тамжитов Санжи-Ринчин гэжэ нэрэтэй хүн байгаа.

Эжымни Үльдэргэ нютагта түрэһэн юм. Колхозой тогтоһонһоо хойшо һаалишанаар хүдэлөө. 1972 онһоо эхилжэ, эжымни техническэ хүдэлмэрилэгшөөр ажаллана.

Нүхэрэйнгөө ба ахынгаа дайнда ошоходо, газар хахалдаг, үбһэ сабшадаг, таряа тарилсадаг, үбһэ ба түлеэ шэрэлсэдэг һэн.

Залуу эжымни, Нина Санжиевна Тамжитова — РСФСР-эй гэгээрэлэй отличник, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша, Анаагай эхин һургуулида хүдэлнэ.

Би нагса эжыдээ ехэ дуратайб. Тиимэһээ хүдэлмэридэнь ошожо туһалалсадагби. Нагса эжым маанадта аарса халаажа, алаади шаража эдюулдэг. Эжымнай буурал сагаан толгойтой болонхой. Бидэ бултадаа нагса эжыгээ үргэжэ ябахабди.

ТАМЖИТОВА Баярма,
7-дохи «А» классай һурагша.

«ЭХЫН АЛЬГАНДАЛ ЭНЭРХЫ ДУЛААН»...

Байгалай уһандал
арюун тунгалаг,
Басаганай миһэрэлдэл
урин налгай лэ
буряад хэлэмнай.
Эртын манандал
үнжэгэн сагаан,
Эхын альгандал энэрхы
дулаан лэ
буряад хэлэмнай...

Өөһэдынгөө түрэл хэлые һайн мэдэжэ ябахада, ямар гоё гээшэб! Арадайнгаа үндэһэн хэлэ, ёһо заншал, үльгэр түүхэ эрхим һайнаар мэдэхэ гээшэ мүнөө сагай залуу хүндэ тон шухала зүйл болоҗо үгэнэ. Түрэлхи хэлээ гүнзэгыгөөр үзэхэдөө, жаргалта байдалай түлөө тэмсэһэн эрхим хүнүүд, арадайнгаа үргэн ехэ ажабайдал, арюухан уһатай алдарта Байгал далай тухай һайн мэдэхэ, гоёор хөөрэжэ шадаха болонобди. Хаанашье ябахадаа, сэрэгэй албанда гү, али холо, хилын саана ошоод түрэл хэлээ хүнүүд хододоо зүрхэн соогоо тахижа ябадаг.

Буряад уран зохёолшодой хэдэн олон ном түрэл хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг. Манай хүгжэмшэд ямар һайхан дуунуудые түрэл хэлэн дээрээ зохёожо, арадай дундуур «киидхүүлнэб»!

Ажабайдалай олон үзэгдэл, дүршэл дээрэһээ тобшолжо, һургаал хэһэн гү, али ухаан бодол хүгжөөхэ гэһэн зорилготойгоор оньһон үгэнүүд болон таабаринууд арадай дунда мүндэлдэг. Үльгэршэн тухай, үгышье һаа, арадай зол жаргалай түлөө тэмсэдэг баатарнууд тухай арадай аман зохёол хэды гоёор түүрэнхэйб! Ажабайдалдаа бии болоҗо байһан юумые, үйлэ хэрэгүүдые аман үгөөрөө мүнхэлжэ, дуулажа, домоглоҗо ябаһан арадай һанал, бодол мүнхэ бшуу.

БАЛЬЖИНИМАЕВА Октябрина,
8-дахи классай һурагша.

ДАЙНАЙ ВЕТЕРАНУУД

Би Хориин 1-дэхи дунда һургуулиин 7-дохи «А» класста һуранаб. Манай классые хүтэлбэрилэгшэ Д. Е. Болдонова математика манда заадаг.

Багшамнай маанадта элдэб хүнүүдээр уулзаха даабари, һанамжа, дурадхал үгэдэг. Бидэ тиихэдэнь ошожо уулзаад, хөөрэлдөөд, баян намтартай хүнүүдэй хөөрөө бэшэжэ абаад, тэрэнээ суглуулан, альбом соогоо хэдэгбди.

Дайнай ба ажалай ветеран Виктор Ефимович Наумов Пионерскэ гудамжаар мүнөө ажаһуудаг. Дайнай үедэ 1-дэхи Украинска фронтдо минометчик ябаһан, нэгэнтэ бэшэ эрэлхэг зориг харуулжа, дайсантай тулалдаһан намтартай. Василий Викторович Куклин дайнай үедэ зүүн зүгтэ, Номгон далай дээрэ уһан сэрэгтэ алба хээ. Тэрэ түрүүн эрье дээрэ зенитчик байгаа. Һүүлдэнь худалдаа наймаанай корабль дээрэ ондоо гүрэнэй корабльнуудые дайсанай самолёдуудһаа һэргылэн хамгаалжа ябаха зенитчик болоо.

Владивосток ошожо ябахадаа, Японой корабльнуудһаа зайсажа, Камчаткын эрьеэр, Охотско далай соогуур гаралсадаг байгаа. Мурманск ашаа абаашахадань, немец фашистнуудай самолёдууд үдэшэ үглөөгүй агаарһаа добтолдог һэн.

БУДАЕВ Золто,
8-дахи классай һурагша.

ИЛАЛТА ШЭРЭЭЛСЭҺЭН ЭХЭНҮҮД

Пылжид Цыреновна 1921 ондо Хориин аймагай Булам нютагта түрэһэн байна. Бага наһанһаа эхилжэ, колхозой ажалда хүдэлөө. Пылжид Цыреновнагай хээгүй ажал гэжэ үгы юм аабза. Үхэр адуулагшадай ба хонишодой бригадираар, һаалишанаар, һу һаалиин фермын тоо бүридхэгшөөр арбан зургаатайһаа эхилжэ хүдэлһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ таряан ажалай бригадын бригадираар ажаллаһан юм. Үглөөнэй харанхыһаа үдэшын харанхы болотор колхоздоо хүдэлдэг һэн. Эгээл халуун үедэ механизаторааршье, комбайн, машинадашье хүдэлжэ ябаһан байна. Мүн хүтэлбэрилэгшыншье үүргэ дүүргэдэг байгаа. 1947 онһоо машинно-тракторна мастерскойе даагшаар хүдэлдэг болобо.

Алишье ажалда хүдэлхэдөө, шадамар бэрхэ, хэһэн юумэндээ үнэн зүрхэнһөө хандадаг һэн. Хамаг шадабарияа гаргажа, колхозоо улам һайжаруулха гэжэ оролдодог байгаа. Тиимэл хадань тэрэниие аймагай Соведэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгаа. Бүхы наһаараа үнэн сэхээр ажаллаһанайнь түлөө Эхэ оромнай олон медаляар тэрэниие шагнаа. Тэрэ тоодо «Ажалай ветеран» гэжэ медаль хүндэтэйгөөр һанагдадаг. Мүн Хүндэлэлэй олон грамота бии.

Хүдэлэнгүй һууҗа шададаггүй ажалай ветеран Пылжид Цыреновна амаралтада гарабашье, мүнөө плем-нэгэдэлдэ хусануудые харууһалдаг юм.

Пылжид Цыреновнагай хүбүүн Александр Хэжэнгын редакцида хүдөө ажахын таһагые даагшаар хүдэлдэг. Пылжид Цыреновна Галсан, Эржэн гэжэ хоёр ашанартай. Ашанарынь ходо эжыдээ айлшалжа ерэдэг.

Мүнөө Пылжид Цыреновна нүхэртэеэ Хори тосхондо ажаһуудаг.

ЮМДЫЛЫКОВА Гэрэлма,
7-дохи «А» классай һурагша.

«БУДАМШУУДА» НААДААБДИ

Би хоёрдохи класста Анаадаа һуража байхадаа, наадан юумэдэ хабаадалсажа эхилээ һэм. Эхин классаймнай багшанар Нина Санжиевна Цырен-Ханда Цыденовна хоёр түрэлхидэйнгөө урда наада табижа байхыемнай һургагша һэн. Бидэ һайндэр бүхэндэ табан хургандаал адляар шүлэг сээжэлдэжэ хэлээд, дуунуудые дуулагша һэмди. Тэрээнһээ гадна багахан зүжэгүүдые бэлдэжэ харуулдаг байгаабди.

Гурбадахи класста һурахадаа, «Хомхой Хобдог хоёр» гэжэ онтохоной удхаар Нимаев Дамдинтай бидэ Хомхой Хобдог хоёр болоҗо наадаа һэмди. Зон тэрэнииемнай ехэ һонирходог байгаа.

4-дэхи, 5-дахи классуудта Хоридо ерээд һуража байхадаа, пионернүүдэй байшанда Цырен-Ханда Номгоновна Очировагай хүтэлбэри доро «Урагшаа һанаатай хүбүүн» гэжэ шог зүжэгтэ бидэ — Октябрина Бальжинимаева, Оюна Цыренова, Бэлигма Ширапова, Зоригма Тудупова гэгшэд наадажа, уран һайханай харалгада, үдэшэнүүдтэ хабаададаг һэмди.

Һүүлдэнь «Хэн зэмэтэйб?» гэжэ сценкэдэ Галдан хүбүүе наадаһан байнаб.

Энэ жэлдэ Цырен Шагжинай «Будамшууда» Ёлбой ноёниие наадабаб. 5—6-дахи классуудай һурагшад бусад нюурнуудые наадаа.

Буряад хэлэнэйнгээ багшын хүтэлбэри доро энэ һонин комеди бэлдэжэ, һургуулиингаа үдэшэнүүдтэ, мүн клубта фольклорно үдэшэдэ мянган зондо харуулжа, тэдэниие һонирхуулһан, энеэлгэһэн байнабди. Өөрынгөө класстай наадаа һаа, ехэл һайн байгаа. Тээд яахабши даа. Энэ — багшын хэрэг. Мүн баһа хүдөөгөөр ябахабди гэлсэгшэ. Хабартаа уран һайханай харалгада хабаадалсахабди.

ЛУДАНОВ Гарма,
8-дахи «А» классай һурагша.

КЛАССНАЙ ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙ

Манай класс хадаа Хориин нэгэдэхи дунда һургуулиин 5-дахи «А» класс. Классаймнай хүтэлбэрилэгшэ — англи хэлэнэй багша Жаргалма Дашиевна. Класс соомнай мүнөө арбан найман үхибүүд юм. Класстамнай 4—5 нютагһаа сугларһан үхибүүд һурадаг.

Тиигээшье һаа, эдэ хоёр жэл соо бэе бэедээ нилээн эжэлшээ, дадаа, эбтэй болообди. Юун бэ гэхэдэ, класстаа айхабтар һонирхолтой олон юумэ хэдэгбди. Хамта хүдэлжэ һураабди.

Үшөө намар сентябриин һүүлээр «Алтан намар» гэжэ дружинын сборто хабаадажа, «Бүхы юумэн — хилээмэнһээ» гэһэн тоосоо бэлдээ һэмди.

Тиихэдэ Буряадай элитэ эрдэмтэн Ц. Б. Цыдендамбаевай түрэһөөр 70 наһанай ойдо зорюулһан үдэшэдэ бидэ эдэбхитэйгээр бэлдэлсээ һэмди. Эрдэмтын нэрэмжэтэ үйлсэдэ ажаһуудаг айлнуудаар ябажа, намтарнуудыень бэшээбди. Тиигээд дурасхаалай үдэшэдэ уряабди.

Илалтын 40 жэлэй ойдо дайнай ветеран, манай һургуулиин багша Доржиев Эрдэни Цыденовичтэ ошожо, түлеэень тайраад, хахалаад, ябталаад ерээ һэмди. Жанаевай нэрэмжэтэ үйлсөөр ябажа, дайнай ветерануудай ажаһуудаг гэрнүүдтэ ялагар самбархануудые хадаабди. Дайнай ветеран энэ гэртэ ажаһуудаг гэжэ самбарые хараһан зон ойлгохо ха юм. Саарһанай, хуушан будэй 353 килограмм хаядаһа суглуулжа тушаагаад, олоһоо мүнгэеэ Эб найрамдалай жасада тушаагаад, 1-дэхи һуури эзэлээ һэмди.

Октябрь соо «Эхэ оромнай хаанаһаа эхилдэг бэ?» гэһэн пионерскэ нээмэл сбор үнгэргөөбди. Анаагай совхоз тухай, түрэл һургуули тухайгаа, мүн Эхэ оронойнгоо һүлдэнүүд тухай, Хориингоо район тухай ехэ материал суглуулжа, 3-дахи звено 1-дэхи һуури эзэлээ юм. Эндэ манай вожатанар, багшанар олон байгаа. «Коммунистнуудһаа жэшээ абанабди» гэһэн сбортоо КПСС-эй XXVII съездын делегат Г. М. Бимбаев, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Д. Ж. Дондокова, партиин XXV съездын делегат Д. Е. Болдонова, бусад түрэлхид-коммунистнар тухай хэлсээбди, планшедүүдые хээбди.

Мүнөө жэлдэ Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэжэ комедиие бэлдэжэ, клубта ехэшүүлэй урда табибабди. Манай эхин классай хүндэтэ багша Намжилма Дондоковнагай ойн баярта классаараа бэлдэнэбди.

МИЖИТОВА Женя,
староста.

ЭДИРШҮҮЛЫЕ УРИНА

Хүнэй наһые хүнгэн, хүшэр үеүүд болгон хубаарихаар бэшэ. Алишье хаһа өөрынхөөрөө һайхан, өөрынхөөрөө хүндэ байдаг. Тиибэшье наһаа, балшар наһанһаа хахасажа, бэеэ мэдэжэ, хэнэн юумэнэйгээ түлөө харюусажа, хаһадаа орожо ябаһан эдиршүүлэй түлөө түрэлхид, багшанар, хүмүүжүүлэгшэд — булта наһагаа зобонобди. Тэрэ ойлгосотой. Эгээл энээхэн үедөө хүбүүд, басагад бэлээр заһашагүй алдуунуудые хэжэ гү, али наһанайнгаа мэргэжэл буруу шэлэжэ болодог ха юм.

Үбгэн эсэгэнэрэйнгээ зүүдэндэшье оруулаагүй эрхэ байдалда мүнөөнэй эдиршүүл һураха, хүмүүжэхэ аргатай. Эрдэм, техникын һүүлэй үеын түйлалтанууд, искусствын гайхамшагта бүтээлнүүдтэй танилсана, спортивна секцинүүдтэ, техническэ кружогуудта хабаадана, [illegible] Гэхэтэй хамта, эдиршүүлэй сүлөө сагые зүбөөр эмхидхэхэ тушаа асуудал газетэ, журналнуудай, эрдэмэй суглуулбаринуудай хуудаһануудта, «Арбан гурбанай табсан» гэһэн телевизионно дамжуулгада халуунаар зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Өөрынгөө хэрэгхэние урдаа бариад, «хамараа хараад» ябажа һурашаһан хүбүүд, басагадые нийтын хүдэлмэридэ яажа хабаадуулхаб? Юугээршье һонирхоогүй заримашуулай сэдьхэлдэ эдэбхи үүсхэхэ ошохоние яажа носоохоб? Үндэр наһатай ветерануудай сэдьхэл юугээр бахадуулхаб? Сүлөөтэй сагтаа хүнүүдэй дүтөөр харилсадаг болохын тула юу хэхэ ёһотойб?

Иимэрхүү олон асуудалнуудые эдиршүүлэй клубүүд шиидхэхэ ёһотой гэшэ. Ажаһуудаг газартнь эдиршүүлтэй хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулна эмхинүүд тэдэн болоно ха юм.

Шэлэй заводой посёлогто эмхидхэгдэһэн «Звездочка» гэһэн эдиршүүлэй клубые багшэ-эмхидхэгшэ Алла Анатольевна Акимова хүтэлбэрилдэг. Тус клубай эдэбхи кружогуудта 200 хүбүүд, басагад ябадаг байна. Тэрэ тоодо хуулиин наһа гүйсээгүйшүүлэй хэрэг эрхилдэг инспекторнуудай тэмдэглэлдэ абтаһан 25 эдиршүүл тиишэ ерэдэг. Нүхэр Акимовагай хүдэлмэридэ тус участогай инспектор, милициин ахалагша лейтенант Светлана Далаевна Сыртыпова горитой туһаламжа үзүүлдэг юм. Алла Анатольевна Светлана Далаевна хоёр микрорайондоһь ажаһуугшадай бүридэлые һайса шэнжэлжэһэйнгээ удаа эдиршүүлэй ябуулагдаһан хүдэлмэриин тодорхой түсэб хамта зохёобон байна. Энэ хэрэгтэ тэдэнэр нийтын эдэбхитэдые олоор хабаадуулжа шадаа.

«Звездочкодо» бүхы дээрээ 11 кружок, секцинүүд хүдэлдэг. Авиамодельно, радиотехническэ, радиоспортын кружогуудта, футболой, хоккейн секцинүүдтэ эхэнхидэ хүбүүд, кино бүүлгаха, фото-зурагу даг хэхэ дуратайшуулай, шатарай, даамай, уран гоёол нэхэлгын кружогуудта хүбүүдшье, басагадшье тон дуратайгаар ябадаг. Куклына театрта хүүгэд ехэ, багагүй ябажа, өөһэдөө [illegible], алишье наһанай хүүгэдшье һонирхохоор зүжэгүүдые табидаг юм.

Хүүгэдэй зохёохы эдэбхиние дэгжээхэ хэрэгтэ кружогуудай хүтэлбэрилэгшэд тон ехэ анхаралаа хандуулна. Тэдэнэй дундаһаа эдэбхитэн В. А. Обливальный, тренернүүд И. А. Назаров, Ю. А Коробов, шэлэй заводой хүдэлмэрилэгшэд В. Л. Горлов, Л. П. Бурдуковская, П. В. Потапов гэгшэд хүүгэдые хүмүүжүүлхэ талаар онсо бэлигтэй зон юм. Эдэнэй нэгэн — Валерий Александрович Обливальный эдир хүбүүдэй радиотехническэ кружогые шадамараар хүтэлбэрилнэ. Володя Лев, Тарас Назаренко, Женя Ищенко гэгшэдые өөрынгөө эрхим туһалагшад гэжэ нэрлэнэ.

«Звездочкодо» бүхы дэрээ [illegible]

Сергей С. шуушатайгаар бэлэдэ одоо болоһон юм. [illegible] Хүүгэдэй хүмүүжүүлэгшэ, шэлэй заводой ЖКО-гой партийна организациин секретарь, дайнай ветеран Р. С. Козулин хүбүүнтэй, түрэлхидтэйнь һайса хөөрэлдэһэн, тэдэнэртэй ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулһан байна. Сергей радиотехническэ кружогто ябажа эхилээ. Энэ хэрэгтээ ехэ шуһал абьястай байжа, кружогой эдэбхитэдэй нэгэн болоо. Энэ үе соо участогай инспектор С. Сыртыпова хүбүүе хараалаа алдангүй, зүб мүртэнь гаргахые оролдоһон байна. Мүнөө Сергей С. шэлэй заводой ЖКО-до яһала һайн хүдэлнэ.

Заводойгоо ойн баяраар үдэшэ «Минии завод — минии омогорхол» гэһэн фильмые кино бүүлгаха дуратайшуулай кружогые харуулаа һэн. Тэрэнэй кружогые хүтэлбэрилэгшэ Владимир Лазаревич Горлов эдир туһалагшадаа хамта [illegible] фильмүүд харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг болонхой.

Уран гоёор нэхэлгын кружогто түрэлхид хүүгэдээ илангаяа дуратайгаар ябуулдаг. Тиишэ ябажа, басагад гартаа дүйтэй болоно, уран нарин зүйлнүүдые нэхэжэ һураха юм. Любовь Петровна Бурдуковская тэдэндэ эхын һайхан сэдьхэлээр хандадаг, шадаха, мэдэхэ юумэндээ харамгүй һургадаг гэшэ.

«Звездочкодо» хүүгэдые һонирхуулхаар юумэн хуу элбэг: магнитофон, проигрыватель, [illegible] абтанхай. Үхибүүд эндэ дуратай юумэндээ һуража абана. Эгээл сэнтэйнь гэхэдэ — танилсажа, дүтын нүхэдтэй болоно. «Звездочкодо» [illegible] «Собеседник» гэһэн хэни нүхэдэй клуб энэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулна. Женя Коверова, Вера Томсон, Оля Алейникова, Стелина Гендунова, Сергей Леонтьев, Виктор Потапов болон бусад эдэбхитэд клубтэнь ерэһэн хүүгэдые һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудта хабаадуулдаг юм.

Жэшээнь, «Юун? Хаана? Хэзээ?» гэһэн конкурс, «Хэр һонирхолтойгоор ажаһуунабта?», «Хэние жаргалтай хүн гэнэбибди», «Инаг дуран, хани нүхэсэл тухай» гэһэн темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые, поэт Владимир Липатовтай, Совет Армиин сэрэгшэ Игорь Игумновтай, «Вдохновение» гэжэ хатарай ансамблин гэшүүдтэй уулзалгануудые тэдэнэр үнгэргөө.

Сагай ошохо тума клубта үхибүүд олоор ябана. Хүүгэдэй клубые эд барааргаар, элдэб хэрэгсэлнүүдээр ханган хэрэгтэ заводой хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралтайгаар хандадагые урмашан тэмдэглэхээр. Заводой директор А. И Богданов, профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Н. И. Рыков, парткомой секретарь Б. А. Лев гэгшэд энээниие хараална алдадаггүй байна бшуу. 43-дахи дунда һургуулиинхид клубай эдэбхитэдтэ баһал шадаха зэргээрээ туһалдаг юм.

«Звездочка» шэнги хүүгэдэй 28 клуб Улаан-Үдэдэмнай бии. Зүгөөр булта тэрээндэл адли һайнаар хүдэлдэг гэжэ хэлэгүй. Нилээд олон клуб һургуулинуудтай, нийтын эмхи зургаануудтай, дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудтай нягта холбоотой бэшэ. [illegible]

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, бусад томо предприятинүүдэй партийна организацинүүд, нийтын эмхинүүд эдиршүүлэй клубүүдтэ гүнзэгы анхарал хандуулха ёһотой. [illegible]

Е. ЦЫРЕМПИЛОВА,
Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ахалагша оперативна хүдэлмэрилэгшэ.

УНШАГШАДАЙ һонирхохоор байхат

[illegible]

ПАСПОРТТАЙ ҺАРМАГШАН

Һармагшаниие гэртээ [illegible] байдаг Сингапурай ажа[illegible] шад 20 доллар налог түлэхэ[illegible] гадна, полициин управлени[illegible] рэнэйнгээ фотокарточка туш[illegible] ха ёһотой болобо. Тиигэжэ һа[illegible] магшанаа паспорттай боло[illegible] юм. Засагай түлөөлэгшэдэй [illegible] лэһэнэй ёһоор, энэ хэмж[illegible] һүүлэй үедэ олиггүй олон [illegible] амитадай бии болоһонhoo [illegible] жалан, тэдэниие гуринш[illegible] һанаатай хэгдээ юм. Тэд[illegible] соо эзэгүй, зайгуул золбон[illegible] дүүрэн һэн.

Фотографи юунэй түлөө [illegible] шэб? Хэрбээ һармагшанай [illegible] дэбээр аашалаа һаа гү, [illegible] тэрьедээ һаань, тэрээгээр [illegible] эзэниинь олохододо бэлэн [illegible] ха гээд полициинхид хэлэ[illegible].

(«Байгаали ба хүн» журналһаа)

![Номой тал]

Номой тал

АРАДУУДАЙ УРАН БЭЛИГ ТУХАЙ

Москвадахи «Наука» гэжэ хэблэл һонин ном хэблэжэ гаргаа. Тэрэнь «СССР-эй арадуудай фольклорно театр» гэжэ нэрэтэй.

Фольклорно театр гэжэ юун гээшэб? Элдэб янзын наадануд, хэдэн нюурнуудай хабаадалгатай үгэ андалдаанай зугаа, баг үмдөөд гү, али үгэгүйгөөр, нюур амаараа, нюдөөрөө алибаа юумэ һажаан наадалга фольклорно театрай тоодо ородог.

Искусство шэнжэлдэг эрдэмэй доктор, профессор В. Найдакова түрэл арадайнгаа фольклорно театрые шэнжэлһэн байна. Тэрэнэй бэшэһэн «Буряадай драматическа арадай театр» гэжэ нэрэтэй статья энэ ном соо горитой һуури эзэлнэ. Тус статьяе уншахадаа, буряад арадай үнгэрһэн түүхэтэй танилсанабди. Буряадуудай бүри отог отогоороо ажаһууһан үе сагта ангуушадай ёһо заншалай хатарнууд мүндэлөө. Жэшээнь, агнуурида гарахынгаа урда баабгайн хатар, һойрой наадан, хурын наадан, шонын хатар гэхэ мэтын наада наадажа, тэнгэриһээ олзо гуйдаг байһан байна.

Ниислэл хотодо хэблэгдэһэн ном соо илангаяа үльгэршэдэй түүрээлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Мунхаг харанхы үе сагта бэрхэ онтохошод, үльгэршэд зоной дунда ехэ хүндэтэй, суутай байгаа.

Арадай фольклорно театрые гүйсэдөөр харуулжа шадаашьегүй һаа, Москвада барлагдаһан энэ ном мэргэжэлтэдтэ, үргэн нийтэ уншагшадта һайшаагдаха ёһотой.

Г. ХОБОТЬЕВ.
Москва хото.

ЁҺОТОЙЛ ҺАЙНДЭР БОЛОБО

Агууехэ Илалтын ойн баярта зорюулагдажа, «Динамо» бүлгэмэй зал соо үнгэргэгдэһэн үдэшэ спортын ёһотойл һайндэр болобо.

130 эдир спортсменэй «Динамо» бүлгэмэй коллективтэ абтаһан баяр ёһололой һүүлээр суглараһшад буурал һаншагтай урдын сэрэгшэдтэй уулзаһан байгаа. Родион Васильевич Буяев, Даши Сагдарович Егодуров, Михаил Антонович Чукреев болон «Динамо» бүлгэмэй ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ Александр Степанович Имидеев үхибүүдэй урда үгэ хэлээ. Эдир барилдаашад, самбистнууд, һур харбагшад тэдэнэй удха түгэлдэр, һонирхолтой хөөрөөнүүдые амяа даран шагнаһан байха юм.

Удаань эдир барилдаашад, һур харбагшад мэргэжэл шадабаряа харуулаа. Барилдаашадай мүрысөөндэ 80 хүн хабаадаба.

1-дэхи интернат һургуулиин һурагша Эдик Цыбикмитов эрхим бэрхэ барилдаашан гэжэ тоологдоо.

42-дохи һургуулиин һурагша Володя Посохов илангаяа эдэбхитэй һайнаар барилдаба. Гурбадахи һуурида гарахын түлөө 52-дохи һургуулиин Паша Сизыхтэй уулзахадаа, тэрэ ехэ хүсэл зоригтой байһанаа харуулаа. Дүршэл шадабаряар булюу спортсментэй уулзабашье, бодомжотой һайнаар тулалдажа, нүгөөдынгөө добтолгые сухарюулаад, илалта түйлажа, шангай һуурида гараһан байха юм. Тиигэжэ В. Посохов илалта түйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шанда хүртөө.

1-дэхи һургуулиин һурагша Дима Невиницын гоё һайхан арга дүрэтэй, бэрхэ барилдаашан боложо ябана. Тэрэ табан илалта түйлажа, мүнгэн медаляар шагнагдаба. Эмхидхэлэй комитедэй тогтооһон эгээл һайн арга дүрэтэй байһанайнгаа түлөө тэрэ тусхай шанда хүртэбэ.

Володя Давыдов илалта түйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө мүн лэ тусхай шанда хүртөө. Хахад финалай нааданда тэрэ шүүгдэжэ ябатараа, гоё һайхан илалта түйлаба.

Эхир хүбүүд Костя болон Паша Сизыхүүдэй барилдаанай хибэс дээрэ гарахадань, сугларагшад альга ташалгаар угтадаг байба. Костя зоримгойгоор барилдажа, гоё һайхан арга дүрэтэй байһанаа харуулан, өөрынгөө шэгнүүртэ илажа гараһан байха юм.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Вадим Соловьев (7-дохи ДЮСШ), динамынхид Олег Колотков, Миша Данилов, Хэшэгтэ Вампилов, Радна Рампилов, Виктор Писарев, Арнольд Григорьев, «Забайкалец» гэжэ спортклубһаа Тумэн Очиров, хүндэ шэгнүүртэ Даши Дондоков гэгшэд илалта түйлаба.

В. СЫДЕЕВ.

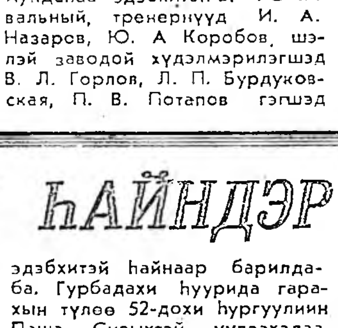

Спорт

ТЭМСЭЛ УЛАМ ШАНГАДАНА

Советскэ Союзай Герой И. А. Вакаринай дурасхаалда зорюулагдаһан шатарай мүрысөөнэй ээлжээтэ хоёр наадан илангаяа шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ.

Юһэдэхи нааданда гурбан парти тэнсэлгээр дүүрэв: Талханов—Слугиновтой, Прутовой—Агафоновтой, Плеханов—Максимовтай тэнсэбэ.

ЛВРЗ-гэй инженернүүд Николай Матвеев Анатолий Раднаев хоёрой парти сугларагшадай анхарал татаһан байна. Түрүүшээр яһала һайн байдалтай болоһон аад, А. Раднаев саашадаа хэдэн эдэбхигүй ябадал хэжэ, нүхэрөө илалтаарнь амаршалба.

Зүүн Сибириин технологическа институдай тоолон тодорхойлолгын түбэй инженер, спортын мастерта кандидат Баир Митыпов «Буревестник» бүлгэмэй нэгэдэхи разрядай шатаршан Тумэн Баировһаа шангахан шалгалта абаба. Баиров цейтнодто орожо, алдуу гаргажа шүүгдэшоо.

Сэрэгэй алба хаагша Юрий Надмитов «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Эдуард Халудоров хоёрой уулзалга эгээл һүүлдэ дүүрэбэ. Тэдэнэр хоюулаа цейтнодто орожо, алдуу гаргаһан байгаа. Гэбэшье нэгэ үедэ Надмитов яһала һайн байдалтай болоһон аад, тэрэнээ хүсэд хэрэглэжэ шадабагүй.

Арбадахи тур бүришье шанга тэмсэлдэ үнгэрөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Эндэ хүн бүхэн хахадшье очкогоо алдахагүйе оролдоо. Тиигэжэ Раднаев—Надмитовые, Баиров—Матвеевые, Митыпов—Слугиновые, Агафонов—Талхановые, Плеханов—Прутовойе, Халудоров—Максимовые илаһан байха юм.

Түгэсхэлэй нааданай урда тээ Б. Митыпов 8 очкотойгоор түрүү һуури эзэлжэ ябана. ЛВРЗ-гэй техник, спортын мастерта кандидат В. Агафонов хахад очкогоор гээгдэнэ. Гэбэшье тэрэ хойшолуулагдаһан нэгэ партитай. Ю. Надмитов, Н. Матвеев гэгшэд тус тустаа 6 очкотой болонхой. А. Раднаев, Э. Халудоров шангай һуурида гараха аргатай.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

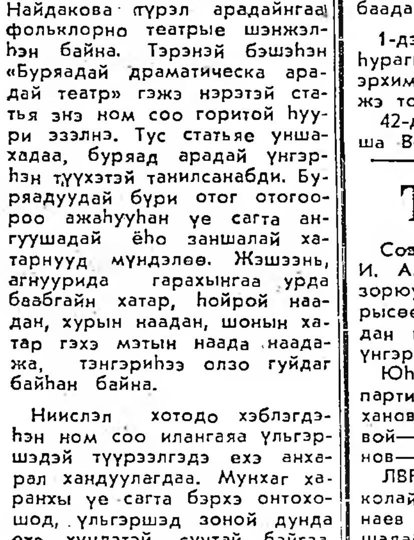

ХОРИИН дунда һургуулиин 9-дэхи «Б» классай һурагша Сережа Будаев номдоо бэрхээр һурахаһаа гадна, спортдо яһала ехэ амжалта, илалта түйланхай.

Тэрэ боксоор «Урожай» бүлгэмэй Россин соведэй зонын чемпион болоһон юм. КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ эдиршүүлэй дунда боксоор Московско областиин Фрязино хотодо үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадахадаа, тэрэ хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Будаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН ЧЕМПИОН—БҮЛГЭМЭЙ ЧЕМПИОН

Шатараар «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан дүүрэбэ. Мүрысөөнэй эхинһээ һайнаар наадаһан республикын чемпион Илья Елсуков долоодохи уулзалгада Халудоровтай наадаба. Тэрэнь наадаяа яһала һайнаар эхилээшье һаа, саашадаа һулаар наадажа, бодо, хүбүүдээ алдаа. Ээлжээтэ илалтаяа түйлаһан Елсуков болзорһоо урид «Труд» бүлгэмэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ удаадахи уулзалгануудта Томнев Байков хоёрые шүүжэ, дүн хамта 8,5 очкотой болобо.

Наймадахи уулзалгада Халудоров, Максимов гэгшэд Жаркой Иринчинов хоёрые шүүһэн байгаа. Гармаев Раднаевта шүүгдэжэ, гэдэргээ түригдөө. Юһэдэхи уулзалгын үедэ түрүү һуури буляалдажа ябаһан Раднаев, Максимов ба Халудоров гэгшэдтэй тулалдаба.

Эндэ Максимов Халудоров хоёр нүгөөдэеэ диилэжэ, тус тустаа 7—6,5 очкотой боложо удаадахи һууринуудые эзэлээ. Калмыков дүрбэдэхи, Раднаев табадахи һуурида гараһан байна.

Л. ГАРМАЕВА,
РСФСР-эй судья.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«45-һаа 6-еэнь таахa» ба «36-һаа 5-еэнь таахa» «Спортлотонуудай» 1986 оной майн 18-да үнгэргэгдэһэн 20-дохи тираж.

«45-һаа 6-еэнь таахa»: 8 — велоспорт-трек, 13 — хадаһаа санаар һолжоролгын спорт, 18 — хүнгэн атлетикэ, 22 — уһа руу һүрэлгэ, 33 — футбол, 34 — ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей.

«36-һаа 5-еэнь таахa»: 15 — байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ, 23 — санаар һүрэлгэ ба хоёр зүйлэй мүрысөөн, 26 — табан зүйлэй мүрысөөн, 28 — мэргэн буудалга, 31 — фехтовани.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС · АПН

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ АЖАМИДАРАЛАЙ АША ТУҺАДА

Американ, англи болон бусад атомна станцинуудта болоһон аваринуудтал адли, Чернобыльскын АЭС-тэ болоһон аюул усал бүхы гүрэнүүдэй урда тон харюусалгатай, орёо шухала асуудалнуудые табина гэжэ дэлхэйн хэблэл, элдэб оронуудай политическэ болон нийтын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой совет телевиденеэр хэлэһэн үгые үргэнөөр шэнжэлэн тайлбарилна. Дэлхэй дээрэ ядерна аюулгүй ажал ябуулгые хүгжөөхэ хэмжээнүүдые бэелүүлхын түлөө, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, бүмбэрсэг дэлхэйе ядерна дайнай аюулһаа аршалан хамгаалха гэхэ мэтын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхын түлөө СССР тэмсэнэ, иимэ зорилготойгоор бүтэмжэтэй һайн эб найрамдалта үүсхэлнүүдые гаргана.

М. С. Горбачевой А. Хаммертэй, Р. Гейлтэй уулзаһан тухай олоннитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд мэдээсэхэдээ, иимэ аюул усалые хардажа, гүрдэжэ, ондоо удхатайгаар харуулхые оролдохо, Советскэ Союзай бүхы политикые буруу һүргэхын тула тэрэнэй эб найрамдалта үүсхэлнүүдтэ этигэл найдал бараха ябадалые дэлгэрүүлхэ гээшэ Вашингтоной хараа бодолой хорото муухай удха шанартай байһые элирхэйлэн гэршэлнэ.

ПРАГА. Чернобыльскын АЭС-тэ болоһон аюул усал, тэрээндэ хандаса ондоо оронуудай хүн зоной политическэ хараа бодолой шалгалта [illegible] дай хоорондохи хөөрэлдөөе буруу һүргэхын, буу зэбсэ-

гүүдые бүтээн гаргалгые сагааруулхын тула США-гай болон баруунай бусад оронуудай зонхилхы бүлэгөөрхид харата ябуулгануудые үүдхэжэ байнхай. Ядерна үе сагта шэнэ политическэ ухаан бодол, шэнэ харюусалга хэрэгтэй гэжэ социалис оронууд, бүхы дэлхэйн олон миллион хүн зон ойлгоһон байна. Атом амгалан тайбан байдалда алба хэхэ ёһотой.

ВАРШАВА. М. С. Горбачевой хэлэһэн үгэ тон шухала удха шанартай политическэ үйлэ хэрэг болоно гэжэ «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэбэ. Атомай элшэ хүсэнэй аюулгүйе хангаха асуудалнуудые шиидхэхэ талаар тэрэнэй оруулһан дурадхалнууд эрдэм, техникын хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын шэнэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ СССР-эй харюусалгатайгаар, зоримгойгоор хандажа байһые гэршэлнэ. СССР-эй эб найрамдалта гадаадын политическэ хараа бодол дахинаа батадхагдаа. Ядерна тэһэлэлгэнүүдые нэгэ талаһаа болиоулалгаяа байгша оной августын 6 болотор һунааха гэһэн шиидхэбэри ехэ удха шанартай байна. Ядерна туршалгануудые хорихын тула эдэ бүхы асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ зорилготойгоор США-гай президент Р. Рейгантэй уулзаха гэһэн совет хүтэлбэриин лэ гэшын дурадхал гүнзэгы удхатайл. Эдэ дурадхалнуудта үгтэһэн харюу американ захиргаанай политическэ хүсэл эрмэлзэлэй шалгалта болохо бшуу.

УЛААН-БААТАР. США-гай хархис хүсэнүүдэй дай жүрөөдэжэ, Советскэ Союзда зурюу харша ябуулгануу- [illegible] хүн түрэлтэнэй аша туһада харюусана. СССР болон социализмын оронууд дэлхэй дээрэхи политическэ байдалые гуримшуулан һайжаруулхын түлөө, дайн дажаргүй байдалай түлөө, гүнзэгы ухаан бодолой иламандахын түлөө үсэд нэтэрүүгээр, залан сэхээр тэмсэнэ.

ВЕНЭ. Ядерна хүсые амгалан тайбан зорилготойгоор хэрэглэхэ уласхоорондын хэмжээнүүдые үргэдхэлгэдэ нүлөө үзүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай гээд М. С. Горбачев телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ гэжэ Атомай элшэ хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын генеральна директор Х. Бликс тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК. Ядерна аюул усалһаа уламжалан, мэдээсэлнүүдые халан абалсажа байха гурим тогтоохые Советскэ Союз дурадхаба. Энээниинь Перес де Куэльяр халуунаар һайшааһан байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретариин түлөөлэгшэ мэдүүлээ. США-гай президент Р. Рейгантэй уулзажа, бүхы ядерна туршалгануудые хорихо тухай үгэеэ ойлголсохо талаар М. С. Горбачевой оруулһан дурадхал мүн лэ шухала удха шанартай байна гэжэ тэрэ заагаа. Энэ дурадхал Вашингтондо шэнжэлэгдэхэ аабза гэжэ этигэн найдажа байһанаа Перес де Куэльяр мэдүүлбэ.

«Врачнууд ядерна дайе зайсуулан сарахын түлөө» гэһэн уласхоорондын хүдэлөөнэй түрүүлэгшэнэрэй нэгэн Б. Лаун (США) Советскэ Союзай гаргаһан үүсхэлнүүдые һайшаагаад, ядерна туршалгануудые нэгэ талаһаа болиоулха шиидхэбэрээ байгша оной августын 6 болотор һунааха гэһэн бодомжые үндэрөөр сэгнээ.

Францийн «Монд» газетэ, Баруун Германиин сүлөөтэ демократическа партиин мэдээжэ ажал ябуулагша гадаадын политическэ асуудалнуудай талаар СВДП-гэй парламентска бүлэглэлэй эксперт Г. Шефер, Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Абэ, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президент Ромеш Чандра КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин совет теле- [illegible] хала алхам болохо юм гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ФЕСТИВАЛЬ

ПАРИЖ. Эб найрамдалай уласхоорондын жэлэй хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадаха уряатайгаар «Зуунай уряа» гэһэн дайн дажарта эсэргүү нүлөө ехэтэй эмхи бүхы французуудта хандаба. Мүнөө үедэ «Эб найрамдалай хабар» гэдэг ябуулгын эмхиин эмхидхэһэн митингнүүд, суглаанууд, жагсаалнууд Франциин олон хото городуудта, департаментнуудта боложо байна. Ядерна буу зэбсэгэй хүн түрэлтэндэ ямар аюул тохёолдуулдаг байһые, манай түби дэлхэйдэ термоядерна дайнай ямар ехэ уршаг хойшолонгуудтай байһые элирхэйлэн харуулха гээшэ эдэ ябуулгануудай гол зорилго болоно.

Мүнөөнэй оршон байдалда эб найрамдалай тала баригшадай, һайн һайхан һанаатай бүхы хүнүүдэй жагсаалые бэхижүүлхэ шухала гэжэ эмхиин хүтэлбэрилгын комитедэй ударидагша Жорж Сеги мэдүүлээ. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха зорилготойгоор «Зуунай урягай» үүсхэлээр эб найрамдалай фестивалиие июниин 15-да Парижда эмхидхэхэ байна. Франциин бүхы районуудай түлөөлэгшэд, бусад оронуудай олон тоото делегацинууд тэрээндэ хабаадаха юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ажалладаг газартаа эзэн» — түрүү бэшэг. КПСС-эй обкомдо. «Үндэр баян ургасын түлөө» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Талаан бологшо аа гү гээд?» — И. Ильинэй репортаж. Нютаг нютагай болон орон доторой һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна организацинуудта» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Эдеэ хоолой программа: ашаг үрэтэй ажалай нөөсэнүүд. «Бүхы арга боломжоёо хэрэглэхэ» — Н. Сперанскиин статья. Гүрэнэй зөөри үригшэдые харюусалгада хүртөөхэ. «Албан зургаанай хайша хэрэг хандаһанhaa» — С. Денисовэй статья. КПСС-эй XXVII съезд: теори болон бодото байдалай асуудалнууд. «КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын гол онсо шэнжэнүүд»—АПН-эй материал. Республикын нютаг нютагай һонин.

Гурбадахи хуудаһанда. Театр: шиидхэгдэхэ асуудалнууд, һанамжанууд. «Мүнөөдэр юун хэрэгтэйб?..» — Д. Дылгыровэй статья. Номой таг. «Шухала, аша туһатай шэнжэлгэ» — Б. Доржиевай корреспонденци. «Полит-хэблэлэй номууд 1987 ондо» — Л. Бурковагай статья. Хилын саанаһаа абтаһан тобшо мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Таниие ямараар ханганаб? «Шүхэрнүүдээ нээхэ саг ерээ»— А. Коротаевагай статья. Музейдэ айлшаар. «Халуун сайн охин» — Л. Халматовагай статья. Республикын нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 —«Аяншалагшадай клуб». 10.45 — «В поисках капитана Гранта». 6-дахи сери. 11.50 — Шэнэ һонин. (11.55 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильм. 16.15 —Хатарай «Смеричина» гэһэн арадай ансамблиин концерт. 16.40 —«Мэдэхэ, шадаха бай». 17.10 —«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ».

Улаан-Үдэ. 17.50 — Загарайн районой Эрхирэгэй совхоздо ажахын тоосооной үдэр.

Москва. 18.45—«...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.30 — «Эб найрамдалай түлөө велосипедээр урилдаан». 19.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—Судна бүтээлгын заводой М. И. Шкоркиной бригадынхид хүдэлмэрээ шэнэдхэн һайжаруулна. 20.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.45 — «В поисках капитана Гранта». 7-дохи сери. 22.00 — «Время». 22.30 — «От Чикаго до Филадельфии» — баримтата фильм. 23.30—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Географи. 7-дохи класс. 10.05, 13.55 — Немец хэлэн. 11.05—Юрэнхы биологи. 11.35, 12.40 — Хүгжэм. 6-дахи класс. 12.05 — Түрэлхидтэ тележурнал. 13.10 — Социально-экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэдэ арадай депутадуудай Соведүүдэй үүргэ тухай 14.25—А. С. Пушкинай шүлэгүүд. 15.15 — Гэр бүлын ажабайдалай ёһо гуримууд болон психологи. 16.00 —СССР-эй арадай артист М. М. Яншинай зохёохы ажал ябуулга. 17.05—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.10 — Баримтата фильм.

Москва. 17.40 — «Михаил Шолохов» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Орондоо туһалнабди». 19.15—«ТЭЦ-2 — габшагай барилга».

Москва. 20.00—Мультфильмнүүд. 20.10 — «Архи уухагүй ябадалые ажабайдалай ёһо гурим болгохо».

Улаан-Үдэ. 20.45 — Соносхолнууд.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Бултанда ба хүн бүхэндэ». 22.00—«Время». 22.30—«Песнь о любви» — уран һайханай фильм. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» (Москва)—«Черноморец».

Сагай уларил

МҮНӨӨДЭР республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Бороо орохогүй. Баруун урдаһаа секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 22—27, зарим районуудта 12 градус дулаан байха.

УЛААН-ҮДЭДЭ сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, бороо орохогүй. Баруун урдаһаа секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 24—26 градус дулаан байха.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРАШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта—2-68-58, культуры и школ—2-50-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81. корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-04547. Заказ № 117. Индекс 04609